

İlkokul 2. Sınıf Matematik Dersi Kapsamında Verilen Ev Ödevlerinin İncelenmesi

Esin Acar, Ezgi Ersoy, Nurdan Eser ve Ruken Akar Vural*

Özet

Bu çalışmada ilkököl sınıflarında okuyan öğrencilere verilmesi konusunda tartışmalara oldukça açık olan ev ödevlerinin, matematik dersinin içeriği, programın amaçları ve kazanımlarıyla örtüşüp örtüşmediği incelenmiştir. Bu incelemede öğretmenler tarafından verilen ödevler ve ödevleri incelenen sınıf öğretmenlerinin görüşlerine odaklanılmıştır. Üst sosyo-ekonomik düzeyde yer alan bir özel okul, alt ve orta sosyo-ekonomik düzeyde iki devlet okulu olmak üzere toplamda üç ilkökulda yer alan 2. sınıf öğrencilerinden toplanan ödevlerin ilkököl programının hedeflerine ve beklenen kazanımlara uyup uymadığına bakılmıştır. Aynı zamanda ödevlerin verilmiş amaçları ve öğrencilerin bilişsel düzeylerine uygun olup olmadığı da değerlendirilmiştir. Çalışmanın verileri, her üç sosyo-ekonomik düzeyden birer okuldan 2012-13 eğitim öğretim yılı güz yarıyılına ait tüm ev ödevlerinin alınması ile toplanmıştır. Diğer taraftan, bir dönem boyunca verdikleri ödevlerin incelendiği üç sınıf öğretmeni ile de yarı-yapılandırılmış bireysel görüşmeler yapılmıştır. Verilerin nitel olarak toplanıp analiz edildiği çalışmada verilen ödevlerin büyük bir kısmının kazanımlara uygun olmadığı, uygun olanların ise uygulanmasında hatalar bulunduğu bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Ev ödevi, ilkököl programı, program hedefleri ve kazanımları.

Giriş

Ev ödevi, öğrencilere öğretmenleri tarafından okul saatleri dışında verilen görevler olarak tanımlanabilir (Cooper, 2006). Ancak bu tanımlama genel anlamda okul öncesinden başlayan ve lise dönemine kadar devam eden bir süreyi kapsamaktadır. Oyun, spor aktiviteleri ve benzeri gibi okulda yapılan çalışmalar ve internet veya medya aracılığıyla yapılan çalışmalar ise bu kapsama girmemektedir.

İlkokul döneminde verilen ev ödevleri, çocukların okulda gerçekleştirdiği öğrenme etkinlikleri hakkında anne-babalara bilgi vermek, öğrencilerin bağımsız öğrenme becerilerinin gelişmesine ve okuldaki derslerine paralel olarak evde de öğrenmelerinin devam etmesine katkı sağlamak gibi işlevlere sahiptir. Birinci sınıftan başlanarak verilen günlük ödevlerin yanı sıra haftalık ya da aylık periyotlarda proje ödevleri de verilmektedir.

Öğrenmelerin üzerinde yapılan tekrarlar nasıl öğrenmenin pekiştirilmesi için gerekli ise, tekrar ve alıştırılmaların yapılmaması da öğrenilenlerin çabuk unutulmasına neden olur. Çocuğun aldığı eğitimin içeriği ve niteliği de ev ödevleri sayesinde

---

* Yrd. Doc. Dr. Esin Acar, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi - İlköğretim Bölümü, Kat: 3 Merkez Kampüs- Aydın / 09100, e-mail: esinnacar@gmail.com
Ezgi Ersoy, ezgiersoy89@hotmail.com
Nurdan Eser, nurdaneser90@gmail.com
Yrd. Doc. Dr. Ruken Akar Vural- Adnan Menderes Üniversitesi- Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Kat:3 Merkez Kampüs- Aydın / 09100, rakarvural@adu.edu.tr

gözlenebilir. Bu durumda ev ödevleri okul ve ev arasında çalışma devamlılığı ve öğrenilenlerin tekrarını sağladığı için önemlidir.

İçeriği itibarıyla pratik yapılması gerekliliğinin fazla olduğu matematik dersinde öğrencilerden çoğunlukla sembolleri, sayıları, formülleri ya da bilinmesi gereken kuralları, kendilerine verilen problem durumlarının çözümünde kullanmaları ve bu konuda pratik olmaları beklenir. İlkokul 1. sınıf matematik öğretim programı ev ödevi verilmesini ön görmezken, ikinci sınıfta verilen ev ödevleri, öğrencilerin akademik olarak yapmaları gereken günlük görevleri oluşturmaktadır. Büyük bir kısmında pratik gerektiren ve diğer derslerle kıyaslandığında daha soyut ve sembolik bilgiler içeren matematik dersinin, ev ödevleri ile desteklenmesi gerekebilir. Bu yüzden öğrenmenin evde de devam etmesi ve bu sayede matematiksel kavramanın artırılmasını hedefleyen sınıf öğretmenleri, öğrencilerine ev ödevi yapma yükümlülüğü verirler.

Ödevler ve ödevlendirme ile ilgili algılama ve uygulama farklılıklarına bakıldığında ev ödevinin anlamının dönemsel farklılıklar gösterdiği görülmüştür. 20. yy ın başlarında oluşturulan eğitim teorileri, ödevi çocukların zihinlerini disipline eden önemli bir araç olarak görürlerken, 1940'lı yıllarda ev ödevine karşı bir tepki oluşmuştur. Çünkü bu yıllarda ezber ve tekrarla öğrenmenin yerini problem çözme yeteneklerini geliştirerek öğrenme almıştır. Patri (1925) ve San Diego Şehir Okulları Araştırma Bölümü'nün (1936) Yaşam Uyumlu Öğrenme Hareketi olarak nitelenen ev ödevi çalışmalarını, evde yapılan diğer özel aktivitelere izinsiz müdahale olarak algılamaları da ilginçtir (Cooper, Robinson ve Patall, 2006). Ev ödevlerinin az olması ya da olmaması konusunda ısrarlı olan bu yaklaşım, Sovyetlerin Sputnik uydusunu fırlatmasından yani 1950'lerden sonra tamamen tersine dönmüştür. Hemen sonrasında bu konuyu dikkate alan Amerikan eğitim sisteminde öğrencinin zorluklarla karşılaşmaması ya da özensizliklerinin, bu çocukları karşılaştıkları karmaşık teknolojik gerçekler karşısında hazırlıksız kılacağı ve ideolojik düşmanlarıyla başa çıkma konusunda tamamlayıcı olacağı görüşü hâkim kılınmıştır. Bu doğrultuda, ev ödevi bilgiye ulaşma adımının hızlandırılmasında kullanılan bir araç olarak görülmektedir. 1960'ların ortalarında ev ödevi yine öğrenciler üzerinde uygulanan fazla baskının bir belirtisi olarak görülmeye başlanmıştır (Cooper ve Valentine, 2001). 1980'lerin ortalarına kadar ise, ev ödevleri daha olumlu bir değerlendirmeyi ön plana alan bir değişim göstermiştir (Kosar, 1983).

Günümüzde de hüküm süren çağdaş eğitim teorileri, ev ödevlerinin değerini ve içeriğini tekrar sorgulamakta ve çocukların ruhsal sağlıklarına zarar verme olasılığını ön plana çıkarmaktadır. Ev ödevinin içeriği ve işe yararlılığı konusunda yapılan çalışmaların bir kısmında (Cowan ve Hallam, 1999; Hallam, 2004) ev ödevlerinin dezavantajları da ortaya çıkarılmıştır. Ev ödevlerinin niteliği, öğrencilerin ödevlerini tamamladıktan sonra ortaya çıkan motivasyon düzeyleri ve biliş üstü stratejileri kullanmalarını anlamaya yönelik çalışmalarında, Hong, Peng ve Rowell (2009), ödevin yapılmasına bağlı olarak geliştirilebilen öz düzenleme becerisi ile ilişkili olarak artan akademik başarının yedinci sınıf düzeyinde farklılık gösterdiğini, ancak bu farklılığın daha üst sınıflarda görülemediğini ortaya koymuşlardır.

2005 de yenilenen ilköğretim programı ile paralel olarak özellikle ilköğretim çağındaki çocuklara verilen performans ödevlerinin genel amacı, okulda edindirilen matematiksel kavram ve işlemlerin evde pekiştirilmesi, diğer bir deyişle öğrenmenin evde de devam edebilmesi ve ilginin sürdürülebilmesidir. Dolayısıyla ödevlerin niteliği, belirtilen hedefleri gerçekleştirip gerçekleştirmediği, ödevler için ayrılan zamanın bilinmesi önemlidir. Bununla birlikte öğrencilerin ve ailelerinin ev ödevlerinin yeterlilikleri konusundaki düşüncelerinin bilinmesi de ödevlendirmenin gözden geçirilmesi açısından gereklidir. Bu açıdan bakıldığında eğitim programının değerlendirme ögesi içinde yer alan ve hedeflerin gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda birinci derecede kontrol mekanizması olarak kullanılan ev ödevlerinin niteliğinin ve uygulamalarının incelenmesi, programın değerlendirme ögesinin işlerlik kazanmasını sağlaması açısından da dikkate değerdir.

Ev ödeviyle ilgili olarak ülkemizde yapılan çalışmalar genelde Fen ve Teknoloji dersinde (Aladağ ve Doğu, 2009) ve ilkokulda bulunan genel ödevlendirme hakkında öğrencilerin görüşlerinin belirlenmesi şeklinde seyretmiş (Özer ve Öcal, 2012), bunun yanı sıra yine Fen ve Teknoloji dersinde verilen ödevler ve değerlendirilmesi konusunda velilerin görüşleri (Tüysüz, Karakuyu ve Tatar, 2010) ve ev ödevlerinin programda yer alışlarının (Babadoğan, 1990) tartışıldığı çalışmalarla şekillenmiştir. Matematik dersine yönelik ödevlerle ilgili yapılan çalışmalar ilkokul 3. sınıfta uygulanmakla birlikte çoğunlukla deneysel ve başarı testi uygulamaları (Kapıkıran ve Kıran, 1999) şeklinde gerçekleşmiştir. Bu doğrultuda bakıldığında yapılmış olan bu çalışmanın diğer çalışmalardan farklı olarak doküman analizi ve görüşmeler üzerine yoğunlaşan nitel çalışma yöntemini kullandığını vurgulamak gerekir.

Bu çalışmada temel amaç, ilkokul ikinci sınıf matematik dersi ödevlerini güçlük, programın öğrenme çıktılarına paralellik, ödev türü, ödevlerin ilgi çekme düzeyleri, yapıma süreleri gibi özellikleri bakımından incelemek; ödevlerin verilmiş amaçları, ödev verme sürecinde karşılaşılan güçlükler, dönütler, ödev kaynakları vb. açılarından da öğretmenlerin görüşlerini almaktır. Çalışmanın diğer bir amacı da, okulların sosyo-ekonomik düzeyinin matematik dersi ev ödevi uygulamalarına nasıl yansıtıldığını görmektir.

Yöntem

Nitel araştırma deseninde tasarlanmış bu betimsel çalışmada, üç ayrı sosyo-ekonomik düzeyde bulunan birer okulun 2. sınıf şubelerinden birer tanesinde verilen tüm ev ödevleri veri olarak kullanılmıştır. 2012-2013 eğitim öğretim yılı güz yarısında yapılan çalışmada, doküman analizi ve sınıf öğretmenleri ile dönem sonunda yapılan yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Okulların düzey sınıflandırılmasında İl Millî Eğitim Müdürlüğü bilgileri esas alınmıştır. Bu sınıflama temel alınarak seçilen en kolay ulaşılabılır okullar tercih edilmiştir. Çalışma için, gönüllü olan 2. sınıf öğretmenlerinin sınıfları tercih edilmiştir.

Okullar, sosyo-ekonomik düzey doğrultusunda en alt olandan üste doğru, 1 nolu, 2 nolu ve 3 nolu okul olarak kodlanmış ve bulgular kısmında bu kodlar kullanılmıştır.

Belirtilen okullarda 2 sınıflı okutan üç öğretmen görüşme sorularına verdikleri cevaplarla çalışmaya katılmışlardır. Çalışmanın, var olan ödevlerin derinlemesine incelenmesi üzerine odaklanmasından dolayı üç okulda bulunan 2. sınıf öğrencilerinden üç tanesi ödev defterlerinin incelenmesi amacıyla çalışma kapsamı içine alınmıştır ancak bunlar çalışma grubu olarak isimlendirilmemişlerdir.

Çalışmada toplanan ödevlerinin değerlendirilmesi için ödevlerin verildiği konular ve bu konuları belirleyen kitaplar incelenmiş, kitaplarda yer alan üniteler ve ünitelerin alt konuları belirlenmiştir. İlk üç ünite ilk dönem konuları olarak ele alınsa da öğretmenlerin verdiği ödevler ve ifade ettikleri konu kapsamı da dikkate alınmış ve dördüncü ünite de yer alan ilgili konular da Tablo1 ve Tablo2’ de verilmiştir.

Tablo 1. İncelenen ilköğretim matematik 2 öğretmen kılavuz kitabında yer alan üniteler

1. ÜNİTE Şekiller ve Sayılar	1.Bölüm- Geometrik Şekiller ve Uzunluklar (Yüzler, Köşeler ve Ayrıtlar, Uzunlukları Ölçüyorum)	2.Bölüm- Renkli Bölgeler (Geometrik Cisimlerin Yüzleri, İsimleri ve Sınırları)	3.Bölüm- Tablo ve Sayılar (Tablo... Onluk ve Birlikler, Sıra Bildiren Sayılar)
2. ÜNİTE Sayı Avı	1.Bölüm- Geometrik Şekiller, Simetri ve Zaman(Şekiller, Köşeler ve Kenarlar, Bütün, Yarım, Çeyrek, Eşlik ve Simetri)	2. Bölüm- Sayalım, Sıralayalım (Farklı Sayalım, Örüntüdeki Eksiklikleri Tamamlayalım, Sayıları Sıralayalım)	
3. ÜNİTE Toplama Zamanı	1.Bölüm- Toplama İşlemi ve Paralarımız (Eldesiz- Eldeli Toplama İşlemi, Çıkarma İşlemi Yapalım, Verilmeyen Toplananı Bulalım, Paralarımız, Problem Çözelim ve Kuralım)	2.Bölüm- Tahmin Edelim (Zihinden Toplayalım, Önce Tahmin Edelim... Uzunlukları Tahmin Edelim, Problem Çözelim ve Kuralım)	

Tablo 1. İncelenen ilköğretim matematik 2 öğretmen kılavuz kitabında yer alan üniteler (devamı)

4. ÜNİTE Çıkarma ve Çarpma İşlemleri	1.Bölüm- Çıkarma İşlemi Yapıyorum (Onluk Bozarak Çıkarma İşlemi, Zihinden Çıkaralım ve Tahmin Edelim, Çıkarma İşleminde Verilmeyeni Bulalım, Problem Çözelim ve Kuralım) Sıvıları Ölçelim
---	--

*MEB Yayınları,2012 (Üst sosyo-ekonomik düzeyde yer alan okul için kullanılan kitap)

Milli Eğitim Bakanlığı yayını olan kitapta konuları tamamladıktan sonra, öğretmenlerin öğrencilerini çalışma kitabındaki sayfalara yönlendirmeleri istenilmektedir. Öğretmenlerin kullandıkları öğretmen kılavuzu incelendiğinde ise, ders kitabının dışında konulara yönelik alternatif etkinliklerin bulunduğu görülmüştür. Diğer kitap da (Tablo 2) öğretmeni ders süreci ve sonrasında ek etkinliklere ve çalışma kitabına yönlendirmektedir.

Verilerin Toplanması ve Analiz Süreci

Doküman analizi kapsamında, 2012-2013 eğitim-öğretim yılı, güz döneminde üç ayrı 2. sınıf şubesinde matematik dersinde verilen tüm ev ödevler değerlendirilmiştir. Bu ödevler, ana ders kitabı, öğretmen kılavuz kitabı, çalışma yaprakları, öğrenci defterleri, ek çalışma kitabı kaynaklarından öğretmenler tarafından seçilen ve matematik programı kapsamında kullanılan ev ödevleridir. Yarı-yapılandırılmış görüşme yoluyla ise, üç ayrı sınıf öğretmenin ev ödevlerinin amacı, süreç, aile katılımı, ödev türleri ve ödevlerin değerlendirilmesi gibi konularda görüşleri incelenmiştir. 16 adet yarı yapılandırılmış sorudan oluşan görüşme soruları çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerine, önceden izni alınmış ses kayıt cihazının kullanılmasıyla sorulmuş ve ortalama 30 dk sürmüştür.

Yapılan görüşmelerin analizi ise ilk olarak görüşme kasetlerinde bulunan sözlü ya da sözsüz bütün iletişim durumlarının yazı ortamına aktarılması (transcript) ile başlamış, çalışmanın amacıyla paralel olarak belirlenen hedefler doğrultusunda belirlenen temaların altında yer alan kodlamalar yapılmıştır. Bu kodlamalar görüşme sorusunu dikkate alarak verilen cevaplarda bulunmuş ve bulgular kısmında da yer almıştır. Yapılan betimsel analizde, verilerden elde edilen kodlar önce anlaşılır bir biçimde sınıflanmış, betimlenmiş ve daha sonra yorumlanmıştır. Görüşmelerin

analizinde, araştırmacının anlam ve yorumlamasından mümkün olduğunca kaçınılarak görüşülen kişinin ne demek istediği üzerinde odaklanılmıştır (Hycner, 1985; Akt: Cohen, Manion ve Morrison, 2009). İçerik analizinde ise; betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler önce kavramlarla anlamlı hale getirilmiş, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre veriyi açıklayan temalar bulguları ortaya çıkarmada yardımcı olmuştur.

Tablo 2. İncelenen ilköğretim matematik 2 retmen kılavuz kitabında yer alan üniteler- kitap 2

1. ÜNİTE- Doğal Sayılar	2. ÜNİTE- Doğal Sayılar	3. ÜNİTE Doğal Sayılarla Toplama İşlemi	4. ÜNİTE- Doğal Sayılarla Toplama İşlemi
<ul style="list-style-type: none"> • Deste ve Düzine • Onluk ve Birlik • İkişer ve Beşerli Ritmik Sayma • Dörder ve Üçer Ritmik Sayma 	<ul style="list-style-type: none"> • Doğal Sayıları Karşılaştırma • Öykü Yazalım • Hangi Onluğa Daha Yakın 	<ul style="list-style-type: none"> • Eldesiz Toplama İşlemi • Eldeli Toplama İşlemi • Verilmeyen Toplanan 	<ul style="list-style-type: none"> • Zihinden Toplama İşlemi • Toplamı Tahmin Edelim • Problem Çözelim, Kuralım
<p>Örüntü ve Süslemeler</p> <ul style="list-style-type: none"> • Örüntü Tamamlayalım, Yeniden Oluşturalım 	<p>Uzunlukları Ölçme</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uzunlukları, Karış, Parmak, Ayak, Adım, Kulaç ile Ölçelim • Metre, Santimetre • Tahminim Ölüme Ne Kadar Yakın 	<p>Doğal Sayılarla ıkarma İşlemi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onluk Bozmadan ıkarma İşlemi • Onluk Bozarak ıkarma İşlemi 	<p>Doğal Sayılarla ıkarma İşlemi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zihinden ıkarma İşlemi • Farkı Tahmin Edelim • ıkarma İşleminde Verilmeyen • Problem Çözelim, Problem Kuralım
<p>Paralarımız</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alışveriş 	<ul style="list-style-type: none"> • Problem Çözelim, Problem Kuralım • Ölme Aracı Yapalım 	<p>Tartma</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ka Kilogram? • Problem Çözelim, Problem Kuralım 	<p>Nesne Grafiği</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nesne Grafiği Oluşturma
<p>Zamanı Ölme</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saat Ka? • Gün, Hafta, Ay, Mevsim, Yıl • Problem Çözelim, Problem Kuralım 	<p>Sıvıları Ölçme</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sıvıların Miktarını Ölçelim 	<p>Simetri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eř Parçalar 	<p>Tablo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tablo Yapalım

* Sevgi Yayınları,2012 (Orta- Alt sosyo-ekonomik düzey kapsamında çalışmada yer alan okul için kullanılan retmen Kılavuz Kitabı)

Bulgular

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından önerilen ders kitabında bulunan farklı konuları içeren ünitelerin (Tablo1'e bakınız) ve ödev dokümanlarının incelenmesi, programda yer alan Sayılar Öğrenme Alanı, Ölçme Öğrenme Alanı, Geometri Öğrenme Alanı ve Veri Öğrenme Alanı'na dayanmaktadır. Farklı öğrenme alanlarına göre incelenen ödev dokümanlarındaki soruların bir kısmı çoktan seçmeli problem çözümleri şeklindeyken, diğerleri verilen işlemi yapma, doğru olanları eşleştirme ve görsellerde verilenlerin doğru bir şekilde yorumlanıp yazılması olarak karşımıza çıkmıştır. Çalışma kâğıtları örnekleri de ödev dokümanlarında yer alan sorular hakkında fikir verebilir. Örneğin, verilen iki sayıyı toplama işleminin model üzerinde yapılmasının istendiği çalışma yaprağında modelin rakamsal ifadesinin yazılacağı yer ile paralellik göstermediği bir soru bulunmaktadır (Bakınız Şekil 1). Bu durum, hangi gösterimin birinci sayıyı hangisinin ikinci sayıyı somutlaştırdığını anlamayı zorlaştırmaktadır. Bir diğer çalışma sayfasının yönerge kısmında ise "Aşağıdaki hayvanların toplamını kutulara yazalım." ifadesi bulunmaktadır. (Bakınız Şekil 2). Ancak öğrencilerin hayvanların üstünde bulunan sayıları toplaması istendiğinden, yönergenin "Aşağıdaki hayvanların üstünde bulunan sayıların toplamını kutucuklara yazınız." şeklinde ifade edilmesi uygun olacaktır.

3. $\begin{array}{r} 47 \\ + 28 \\ \hline \end{array}$

4. $\begin{array}{r} 36 \\ + 28 \\ \hline \end{array}$ = ___ onluk ___ birlik

5. $\begin{array}{r} 47 \\ + 25 \\ \hline \end{array}$ = ___ onluk ___ birlik

Şekil 1. Hatalı gösterimi bulunan bir ödev sayfası

1. Aşağıdaki hayvanların toplamını kutulara yazalım.

34, 11, 45

27, 34, 26

45, 29, 19

Şekil 2. İfade eksikliği bulunan bir ödev sayfası

Çalışma esnasında okullarda verilen ödevler, alıştırma sorularının büyük bir kısmının ek kaynaklardan temin edildiği, bu kaynaklardan fotokopi yoluyla ya da internet sitelerinden elde edilen soruların çıktılarının alınması şeklinde çoğaltılmış veya ek kaynaklardan kopartılarak çalışma yaprağı haline getirilmiş ödevlerdir. Kazanım tablosunda (-) o kazanıma ilişkin soru veya çalışma kâğıdı bulunmadığını, (+) ise o kazanıma ilişkin soru veya çalışma kâğıdı bulunduğunu ifade etmektedir (Bakınız Ek 1). Değerlendirilen ödevlerde öğrencilerin konu içeriğiyle bağlantılı olarak yaptıkları matematiksel hatalar konuyla ilgili öğrenmelerin düzeyini ve şeklini, verilen ödevlerdeki yazım yanlışları da verilen ödevlerin ne derece kontrollü ve seçilmiş olduğunu sorgulamamızı sağlamıştır.

Sayılar Öğrenme Alanına Ait Bulgular

Sayılar öğrenme alanında yer alan “Deste ve düzineyi örneklerle açıklar” kazanımına yönelik yapılan incelemede, her okulda verilen ödev örnekleri ele alınmış ve her üç okulda da bu kazanıma dönük ödevlerin verilmiş olduğu ancak verilen problemlerin sayısında farklılıklar bulunduğu gözlenmiştir. Kazanıma dönük ödevlerin genellikle konu tekrar testleri içinde iki ya da üç soru halinde yer aldığı görülmüştür. Sadece alt sosyo-ekonomik düzeyde yer alan 1 nolu okulda konu tekrar testleri dışında konuyu kavratma adına yapılan ara testlerde de kazanım yer almıştır.

“Nesne sayısı 100’den az olan birçokluğu, onluk ve birlik gruplara ayırarak bunlara karşılık gelen sayıyı okur ve yazar” kazanımını her üç okulda verilen uygun örneklerle ödevlendirilmiştir. Üst sosyo-ekonomik düzeyde yer alan 3 nolu okulda nesne sayısı 100’den az olan çokluğun adlandırılması abaküs üzerinden gösterilirken, 1 nolu okulda bloklar üzerinden boyama şeklinde, 2 nolu okulda da bloklarla adlandırma yaptırılarak ve yeterli sayıda pekiştirilerek gerçekleştirilmiştir.

“100’den küçük doğal sayıların basamaklarını adlandırır, basamaklardaki rakamların basamak değerlerini belirtir” kazanımıyla ilgili olarak 3 nolu okulda verilen ödevlerde, bir sayfadan fazla sayıda sorunun modelleme yapılmadan çözümlenmesi istenmiş, basamak değerlerini buldurma amaçlı çarpma işlemine yönelik sorulardan faydalanılmıştır. 1 nolu okulda örneklerin çoğunlukla onluk bloklar şeklinde verilmesi durumu ile karşılaşılmasına rağmen çalışma defterlerinde eksik gösterimlere rastlanmıştır. Yani, hangi basamağın birler basamağı, hangi basamağın onlar basamağı olduğunu belirten söylemler ya da açık gösterimler yoktur. 2 nolu okulda toplanan ödevlerde modelleme kullanılmış ve pekiştirme adına örnekler verilmiştir.

“100 içinde ikişer ve beşer, 40 içinde dörder, 30 içinde üçer ileriye ve geriye doğru sayar” kazanımına dönük verilen ödevler 1 nolu okulda 100 içinde ikişerli saymaya uygun olarak verilmiş ancak üçerli ve dörderli saymaya örnek verilmemiştir. Ödev defterlerinde öğrencilerden 102’ye kadar üçerli, 100’e kadar da dörderli yazmaları istenmiş, ancak kazanımda 30’un ve 40’ın içinde dörderli sayması gerekliliğinden bahsedilmiştir. 2 nolu okulda ise uygun örneklerle konu pekiştirilmiştir.

“Sayı örüntüleri oluşturur” kazanımıyla ilgili olarak 3 nolu okulda verilen ödevler karışık alıştırmalar şeklinde kazanımlara uygun üç örnek içermektedir. 2 nolu okulda verilen ödevlerde ise şekil ve sayı örüntüleri verilmiş ancak örüntüde en fazla iki sayı bulundurulur kuralına uymayan örnekler de yer almıştır.

“100’den küçük iki doğal sayıyı karşılaştırarak aralarındaki ilişkiyi belirtir” kazanımına yönelik 3 nolu okulda sayılar modelleme olmadan cetvel üzerinde gösterilerek alıştırma yaptırılmış, 2 nolu okulda ise problemlerde kullanılan sayıların büyük olması, konuyla ilgili örnek sayısının az olması durumlarıyla karşılaşılmıştır. Bu durum, problemlerin sınıf düzeyinin üzerinde olduğu düşündürmektedir.

“100’den küçük en çok dört doğal sayıyı büyükten küçüğe veya küçükten büyüğe doğru sıralar” kazanımıyla bağlantılı olarak 3 nolu okulda verilen ödevlerde, dört sayıdan daha fazla sayının sıralanması istenirken 1 nolu okuldaki ödevlerde doğru sıralamalar yapılmış ve sembol kullanılmamıştır. Çocuklar sadece çalışma defterlerinde semboller kullanmışlardır. Dörtten fazla sayının sıralanması ile ilgili sorularda hatalar yapılmıştır. 2 nolu okulda ise sıralama problemleri olmasına rağmen bununla ilgili ödev için verilen problemlerde bu duruma rastlanılmamıştır.

“Sıra bildiren sayıları sözlü ve yazılı olarak kullanır” kazanımıyla ilgili 3 nolu okulda ve 2 nolu okulda uygun ödevler verilmesine rağmen 1 nolu okulda verilen ödevlerde sıra bildiren örneklerle rastlanmamıştır. Sayılar Öğrenme Alanı ile ilgili en son kazanım olan “İki basamaklı doğal sayıların hangi onluğa daha yakın olduğunu belirler” kazanımıyla ilgili olarak 3 nolu okulda verilen problemlerde cetvel üzerinden örnekler verilmiştir. 2 nolu okulda ise sayı cetvellerinde verilen sayıların hangi onluğa yakın olduğunun gösterilmesinin istendiği etkinlikler bulunmaktadır.

Doğal Sayılarda Toplama İşlemi Alt Öğrenme Alanı

Doğal sayılarda toplama işlemi ile ilgili ödevlerde toplamları 100’e kadar olan doğal sayıların eldesiz olarak toplanması kazanımı ile ilişkili olarak 1 nolu okulda toplama işlemleri hem sözlü hem de yazılı olarak ifade edilmiştir. 2 nolu okulda bu kazanımın elde edilmesi için yeterli sayıda örnek verilmiş olmasına rağmen toplanan sayılar değiştiğinde toplamın değişmeyeceğini kavratmaya yönelik işlemler bulunmamaktadır. Örneklerin yeterli sayıda olması, her bir kazanım için en az üç örneğin verilmesi kriterine bağlı olarak değerlendirilmiştir. Bu örnekler öğretmenlerin öğrenciler için seçtiği, ders kitabı ve çoğunlukla çalışma kitaplarından seçerek ödevlendirdiği örneklerdir.

“Eldeli toplama işlemi yapar, toplamada eldenin ne anlama geldiğini modellerle açıklar” kazanımında 1 nolu okulda verilen ödevlerde sınırlı sayıda örnek yer alırken eldeli toplama işlemi gerektiren örnekler kullanılmıştır. Bu okulda verilen ödevlerde modeller kullanılarak açıklamalar yapılmıştır. 2 nolu okulda ise eldeli toplama ile ilgili yeterli sayıda örnek kullanılmış ancak verilen modellerle ilgili açıklamalar yetersiz kalmıştır.

“İki doğal sayının toplandığı işlemde verilmeyen toplananı belirler” kazanımıyla ilgili olarak 3 nolu okulda verilen ödevlerde çok fazla sayıda soru bulunmakla birlikte belirlenen kazanımla ilgili olarak yetersiz ve biçimsel olarak yanlış yapılmış örnekler bulunmaktadır. 1 nolu okulda verilen ödevlerde bu kazanımla ilgili sorulara hiç yer verilmemiş ancak 2 nolu okulda bu kazanımı gerçekleştiren yeterli sayıda soruya rastlanmıştır. Sadece 2 nolu okulda verilen ödevlerde sorulan sorularda karşılanılan kazanımlar “Toplamı 100’ü geçmeyen, 10 ve 10’un katı olan doğal sayıların toplamını zihinden bulmaları” ve “Toplamı 100’e kadar olan iki doğal sayının toplamını tahmin eder ve tahminini işlem sonucuyla karşılaştırmaları”dır.

Pek çok ödev verilmesine rağmen hiç bir okulda karşılanamayan kazanım “Toplamı 50’yi geçmeyen iki doğal sayıyı zihinden toplar” iken ödevlerin incelendiği üç okulda da karşılanan tek kazanım “Doğal sayılarla toplama işlemini gerektiren problemleri çözer ve kurar”dır. Üç okulda da verilen ödevlerde problem çözümüne yönelik sorular yer alırken problem kurmaya yönelik ödevlere üç okulda da rastlanmamıştır. Ayrıca öğrencilerin zihinden işlem yapmalarını gerektiren soruların çözümünde nasıl bir yol izledikleri veya kullandıkları zihinsel stratejilerin somut olarak görülebildiği ödevler bulunmamaktadır.

Doğal Sayılarda Çıkarma İşlemi Alt Öğrenme Alanı

Belirlenen alt alanla ilgili incelenen ilk kazanım “100’den küçük ve onluk bozmayı gerektirmeyen iki doğal sayının farkını bulur”, ile ilgili problemler 3 nolu okulda sadece bir çalışma kâğıdında yer alırken, 2 nolu okulda ise çok sayıda örnek ve problem ile kazanım sağlanmaya çalışılmıştır. Fakat fazla sayıda problem yer almasına rağmen onluk ve birliklere ayırma işlemlerin yapılması için gerekli olan boşlukların ödev (çalışma) sayfalarında bırakılmadığı gözlemlenmiştir. Sadece orta sosyo-ekonomik düzeyde yer alan 2 nolu okulda verilen ödevlerde yer alan kazanımlardan “100’den küçük ve 10’un katı olan iki doğal sayının farkını zihinden bulur”, “100’e kadar olan doğal sayılarla yapılan çıkarma işleminin sonucunu tahmin eder, tahminini işlem sonucuyla karşılaştırır” ve “Doğal sayılarla yapılan bir çıkarma işleminde verilmeyen eksileni veya çıkanı belirler” kazanımları, hazırlanan çalışma kâğıtlarında tahmini cevaplar içeren sorular şeklinde yer almıştır.

Matematik öğretim programında Doğal Sayılarla Çıkarma İşlemi Alt öğrenme alanında dördüncü kazanım olarak ifade edilen “100’e kadar olan doğal sayılarla yapılan çıkarma işleminin sonucunu tahmin eder, tahminini işlem sonucuyla karşılaştırır” kazanımı ile ilgili olarak sadece bir çalışma kâğıdında tahmini cevapları içeren sorulara yer verilmiştir. Son kazanımla ilgili olarak da etkinlik şeklinde bulunan örnekler yetersiz kalmıştır. İlginç bir şekilde 3 nolu okulda verilen ödevlerde bulunmayan “Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemlerini gerektiren problemleri çözer ve kurar” kazanımı diğer iki okulda verilen ödevlerle istenmiştir. Ancak, okulların hiçbirinde öğrencilerden problem kurmalarını talep eden ödevlere rastlanmamıştır. Üç okulda da verilen ödevlerde “Onluk bozmayı gerektiren iki doğal sayının farkını bulur, onluk bozmanın ne anlama geldiğini modellerle açıklar” kazanımı 3 nolu okulda modelle açıklama yapılmadan sorulan ve onluk bozmayı gerektiren çıkarma işlemlerinin

yer aldığı ödevler varken 1 nolu okulda verilen ödevlerin yapıldığı defterde işlem yazımına uygun olmayan yanlış gösterimlere rastlanmıştır. 2 nolu okulda verilen ödevlerde ise kazanıma ilişkin sorular olmasına rağmen modellerle açıklama kısmı eksik kalmıştır.

Kesirler Alt Öğrenme Alanı

Kesirler öğrenme alanıyla ilgili olarak yer alan tek kazanım “Bütün, yarım ve çeyrek arasındaki ilişkiyi açıklar” dır. 3 nolu okula ait bir çalışma sayfasında geometrik cisimlerde yarım ve çeyrek kavramı verilmiştir. Bu kavramların geometrik cisimlerde gösterilmesinin somut bir nesne ile örneklendirilmeden yapılamayacağı düşünülmektedir. Bu yüzden özellikle bu sorularda somut nesnelere yararlanılıp yararlanılmadığına bakılmıştır. Yapılan incelemede somut nesnelere yararlanılarak kazanıma ait açıklamaların bulunduğu uygun alıştırmalara rastlanmıştır. Ancak soruların anlaşılması için gerekli açıklamaların bulunmadığı görülmüştür. Kazanımın gerçekleştirilebilmesi için bu sorularla ilgili yapılan bu açıklamalarda nesnelere nasıl parçalara ayrılması gerektiği (katlanarak mı yoksa kesilerek mi) belirtilmelidir. Ayrıca alıştırmalardaki görsellerin genel anlamda konuya uygunluk gösterdiği söylenebilirse de uygun olmayanlara da rastlanmıştır fakat beklenen tamamının uygun olmasıdır. Belirtilen kazanım alt ve üst sosyo-ekonomik düzeyde yer alan okullarda öğretilen konular kapsamında yer almadığı için 1 ve 2 nolu okullarda bu kazanıma ait ödev verilmemiştir.

Ölçme Öğrenme Alanındaki Kazanımlara Yönelik Ödevlere İlişkin Bulgular

Bu alandaki bulgular ünitelendirilmiş şekilde programda yer alan uzunluk, ağırlık, sıvılar, para ve zamanın ölçülmesi olarak beş alt alanda verilmiştir.

Uzunlukları Ölçme Alt Öğrenme Alanı

“Standart olmayan farklı uzunluk ölçme birimlerini birlikte kullanarak bir uzunluğu ölçer” kazanımını sağlamaya yönelik verilen ödevlere 3 ve 2 nolu okullarda rastlanırken, bu okullardan elde edilen ödevlerde de standart olmayan ölçme birimlerinin gösterimine ait görsellerin kavrama uygun olmadığı görülmüştür. Örneğin; Karış kavramının gösteriminde görsellik açısından sorun olduğu, geometrik bir cismin sorulması ile de konu ile bağlantısızlık oluşturulduğu örneklere rastlanmıştır. 1 nolu okulda verilen ödevlerde ise, bu kazanımla ilgili çalışmalara rastlanmamıştır.

Bir diğer kazanım “Standart uzunluk ölçme araçlarını belirterek gerekliliğini açıklar” ifadesiyle bağlantılı olarak 3 nolu okulda verilmiş herhangi bir ödevde rastlanılmamıştır. 1 ve 2 nolu okullarda verilen ödevlerde bu kazanıma uygun olarak verilen çalışma kâğıtları ve sorular yer almaktadır. Ancak, ödev içeriği olarak metre ve santimetreye ait kısaltmaların bu sınıf düzeyinde kullanılmaması gerekirken sembolik olarak kullanıldığı görülmektedir. “Uzunlukları metre ve santimetre birimleriyle ölçer” kazanımını bir önceki kazanımı takiben sosyo-ekonomik düzeylerine bakılmadan tüm okullarda gerçekleştirilmesi gerekliliğine rağmen sadece orta sosyo-ekonomik grupta

yer alan 2 nolu okulda bu yönde ödevler verilmiştir. Verilen ödevler incelendiğinde metre ve santimetre terimlerinin verildiği, kısaltmalara yer verilmemesi gerektiği halde kısaltmaların kullanıldığı görülmüştür.

2 ve 3 nolu okullarda verilen ödevlerde “Uzunlukları metre ve santimetre birimleriyle tahmin eder ve tahmini ölçme sonucuyla karşılaştırır” kazanımının uygulanmasıyla ilgili olarak herhangi bir sorun görülmemiştir. “Metre ve santimetre birimleriyle ilgili problemleri çözer ve kurar” kazanımı 3 nolu okul dışındaki okullarda verilen ödevlerde gerçekleştirilmiştir. Bu kazanıma yönelik verilen ödevlerde, problem kurma kısmına ilişkin örneklerin verilmediği sadece problem çözüldüğü, 1 nolu okuldaki ödev defterlerinde problemlere ait işlemlerin yanlış olduğu görülmüştür.

“Standart olan veya olmayan uzunluk ölçme birimleriyle sayı doğrusu modelleri oluşturur” kazanımının yer aldığı ödevlere sadece 2 nolu okulda rastlanılmıştır. Ödevler incelendiğinde kazanımın pekiştirilmesini engelleyici bir durumla karşılaşılmamıştır.

Paralarımız Alt Öğrenme Alanı

Bu alt öğrenme alanına yönelik “Paralarımızı tanıır” kazanımı ile ilgili olarak “ödevlerin çocukların akademik başarısında pek avantaj sağlamadığını,kendi fikrine göre ev ödevinden ziyade çocukların okuma yapmalarının ya da evde kitap okumalarının daha faydalı olacağını” düşünen 3 nolu okulun öğretmeni dışındaki diğer okullarda görev yapan öğretmenler tarafından ödevler verilmiştir. 2 nolu okulda verilen ödevlerde sadece paraların tanınması gerektiği söylenirken, para birimleriyle ilgili problemlerin olduğu ödevlere de rastlanmıştır. 1 nolu okulda verilen para problemlerinde, paralara ait kısaltmalar da kullanılmıştır.

Zamanı Ölçme Alt Öğrenme Alanı

Özellikle saatlerin öğrenilmesine yönelik olarak belirlenen bu alt alanda yer alan “Tam ve yarım saatleri okur, saati tam ve yarım saate ayarlar” kazanımı, incelenen bütün okullardaki ödevlerde yer almıştır. Ancak 3 nolu okulda verilen ödevlerde konu ile bağlantısız üçer ritmik sayma ile ilgili ezber yapma beklentisine rastlanırken, 1 nolu okulda incelenen defterlerde saat gösterimlerinin yanlış olduğu tespit edilmiştir. 2 nolu okulda verilen ödevlerde ise kazanımdakinden farklı olarak saatlerle ilgili problem çözümü beklentisi ile karşılaşılmasıdır.

Üç okul tarafından gerçekleştirilen bir diğer kazanım da “Saat-gün, hafta-gün, ay-gün, mevsim-ay, yıl-hafta ve yıl-ay arasındaki ilişkileri açıklar” dır. Diğer okulların bu kazanımı ödevde yansıtılmalarında bir problemle karşılaşılmasıyla birlikte 3 nolu okulda verilen ödevlerde çoktan seçmeli soruların da bulunduğu görülmektedir.

Saatlerin öğrenilmesi ile paralel olarak belirlenmiş olan“Zaman ölçme birimleriyle ilgili problemleri çözer ve kurar” kazanımı 1 nolu okul dışında tüm

okullarda ödevlere yansıtılmıştır. Bir önceki kazanımda olduğu gibi sadece 3 nolu okulda çoktan seçmeli sorular kullanılarak ödevler verilmiştir.

Tartma Alt Öğrenme Alanı

Ölçmenin ağırlıkla ilgili kısmının yer aldığı bu alt öğrenme alanıyla bağlantılı olarak incelenen “Kilogramın kullanıldığı yerleri belirtir” kazanımına 1 ve 3 nolu okullarda verilen ödevlere yer verilmemiştir. Bu kazanıma ilişkin 2 nolu okulda verilen ödevlerde ise kazanımın gerçekleşmesini engelleyen herhangi bir olumsuz durum görülmemiştir.

Ödevleri incelenen okullarda verilen ödevlerin hiç birine yansımayan kazanım ise öğrencilerin “Kilogramla ilgili problemleri kurmaları ve çözmelerine yönelik” beklentidir.

Sıvıları Ölçme Alt Öğrenme Alanı

Sıvıların ölçülmesiyle ilgili alt öğrenme alanında yer alan tek kazanım öğrencilerin “Standart olmayan sıvı ölçme birimlerini kullanarak sıvıların miktarını ölçmeleri” kazanımıdır. Sıvıların miktarını ölçme ile ilgili ödevlerle 3 nolu okul dışındaki okullarda incelenen defterlerde karşılaşılmıştır. 1 nolu okulda incelenen defterlerin bir tanesinde “Bir kova 3 sürahi su ile doluyor. Bir sürahi 6 bardak su ile doluyor. Bir bardak 2 fincan su ile doluyor” şeklinde bir açıklamayla karşılaşılrken, 2 nolu okulda verilen ödevlerde (orta sosyo-ekonomik düzey) sıvıları ölçme ile ilgili problemler ye almış ancak kazanımı gerçekleştirilmeyen bir şekilde bu problemler standart sıvı ölçme araçlarını temel almıştır.

Okullarda verilen alıştırmaların çok büyük bir kısmı ek kaynaklardan temin edilmiş; fotokopi, çıktı alma yoluyla çoğaltılmış veya ek kaynaktan kopartılarak çalışma yapıya haline getirilmiş ödevlerdir. Üst sosyo-ekonomik düzeyde yer alan okuldan toplanan defterlerden incelenen ödevlerin hiçbirinde Geometri ve Veri öğrenme alanlarına ait sorulara ya da örneklere rastlanmamıştır.

Geometrik Cisimler ve Şekiller alt öğrenme alanı, alt ve orta sosyo-ekonomik düzeyde yer alan okulların konu kapsamında yer almadığı için bu öğrenme alanına ait bir ödevde rastlanmaması olağan karşılanmıştır. Ancak bu iki okulun konu kapsamında yer alan ancak ödevlerde rastlanmayan konu ise Geometri öğrenme alanında yer alan Simetri alt öğrenme alanıdır. Bu nedenle Geometri ve Veri öğrenme alanlarına ait bulgular ayrı alt başlıklar altında ifade edilmemiştir.

Sınıf Öğretmeni Görüşlerine Dayalı Bulgular

Çalışmanın yapıldığı sınıfların öğretmenleri ile verdikleri ödevlere ilişkin yapılan görüşmelerde sorulara verilen cevaplar kazanımlara paralellikleriyle bağlantılı olarak kodlanmış ve temalar altında toplanmıştır. Bu kısımda her bir soru için verilen cevaplardan yola çıkılarak oluşturulan temalar ve ortaya konulan düşüncelerden

bahsedilmektedir. Ev ödevinin neden verildiği düşüncesini de açığa çıkarmak amacıyla sorulan Ev ödevi kavramının kendileri için ne ifade ettiğiyle ilgili sorulan soru karşılığında öğrenilenlerin pekiştirilmesine yönelik bir tema ortaya çıkarılmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevaplarda ödevin onlar için öğrenilenlerin pekiştirildiği bir araç olarak görüldüğü vurgulanmıştır.

O1'in öğretmeni Ayşe: *“Ev ödevi kavramı, o gün öğrenilen konu neyse onun pekiştirilmesi için kullanılan bir araçtır.”*

O2'nin öğretmeni EREN: *“Sınıftaki o gün öğrendiği konuları evde tekrar etmek, pekiştirmek...”*

O3'ün öğretmeni MEHMET: *“Ev ödevi kavramını gün içinde yapılanların evde değerlendirilmesi şeklinde algılıyorum...”*

Matematik dersinde verilen ev ödevinin kendileri için ne ifade ettikleri ve verilmesi gerekliliğiyle ilgili düşüncelerini öğrenmeyi amaçlayan soruya verilen cevaplar, ödevin gerekli olmadığı, ödevin pekiştirme amaçlı gerekliliği ve verilen ödevin miktarı temalarında toplanmıştır.

Soyut olarak görülen matematik dersinin somutlaştırılması gerektiğini savunarak bu somutlaşmanın yapılması için ödevi pekiştirici bir araç olarak görme eğiliminde olan öğretmenler, ödev verilmesinin gerekli olduğunu ancak çocuğu bunaltacak derecede çok olmaması gerektiğini savunmaktadırlar.

O1'in öğretmeni AYŞE: *“Matematik soyut bir kavram olduğu için somutlaştırma olayı sınıfta yapılacak bir şey, evde bunu anne babanın desteğiyle yardımıyla ne derece çözebilir ki çocuk?...Onun için konuyu somutlaştırma işini ben sınıfta yapmak zorundayım. Oyunla, türlü materyallerle vb. o kavramı veririm ama eve ödev vermek gerekli mi, belki evet... Çok fazla çocuğu bunaltacak şekilde ödev verilmesine de karşıyım hele ki matematik dersinde...(kaynak isimleri sıralayarak örnekler veriyor) zaten o kadar yüklü ödev çocuğu hem boğacak hem de özgür düşünmesini engelleyecektir. Bunun yerine o konuyla ilgili iki alıştırma, üç problem veya o günün çalışma kitabında verilen ödevler gibi...”*

O2'nin öğretmeni EREN: *“...Sayıları kavriyor çocuk. Günlük hayata kendi ufak tefek alışverişlerinde, ölçüleri parayı tanımaları bakımından pekiştirici çalışma amaçlı hep ödevlerimiz.”*

Ev ödevlerinin gerekli olup olmadığı konusunda olumsuz düşünen (gerekli olmadığını) ancak yine de gerekliliği öğrenci seviyelerine göre belirlediğini söyleyen öğretmen ödev verilmesinde çeşitliliğin olabileceği fikrini uyandırmıştır.

O2'nin öğretmeni EREN: *“Ben bulmuyorum şahsen. Çünkü seviye grubu olduğu için çocuklara sınıftaki anlatım yeter. Yani tekrar bir matematik ödevine gerek duymuyorum ama her çocuk için bu aynı olmuyor.”*

Üst sosyo ekonomik düzeyde bulunan okulun öğretmeni, konuşmasının ilk kısmında ödev verilmesi taraftarı olmadığı konusunda görüş bildirmesine rağmen çocuğun evde geçireceği zamanın kullanılmasıyla ilgili endişesini belirterek çok kısa süreli ödev verilebileceği sonucuna varmıştır. Ödevin zorluğu ve baş etme ile ödev süresi temalarına dikkat çekilmiştir.

O3'ün öğretmeni MEHMET: *“...Çocuk zaten olayı kavradıysa gerek yok. Kavramadıysa evde ona yardım edecek kim var, acaba o yardım edecek kişi gerçekten konuya hâkim mi ya da çocuğun seviyesine inebiliyor mu? ...Zor bir problem var. Öğretmen kendi çözemiyor, matematik öğretmenine çözdürüyor, matematik öğretmeni bunu denklemlerle ifade ediyor. Çocuğa sen bunu bu şekilde veremezsin onun için gereksiz görüyorum. Ama evde tamamen boş kalması da uygun değil yarım saat bir saati geçmeyecek şekilde tüm derslerle ilgili ödev verilebilir.”*

Ödevlerin verilmesindeki konusundaki olumlu ve olumsuz olarak kodlanan öğretmenin ifadelerindeki çelişki ancak sonuçta vardığı karar, okulun bulunduğu düzey ve dolayısıyla velilerin beklentisi doğrultusunda öğretmenin klasik olmayan eğitim verme isteği ve aynı zamanda öğrencilerin evde de çalışmaları konusundaki klasik bakış açısının çatışması olarak ortaya çıkmış olabilir.

Matematik dersinde verilen ödevlerin verilmiş amaçlarının ne olduğu ile ilgili soruya verilen cevaplar ödevin verilmiş amacıyla öğrenilenlerin pekiştirilmesi olduğu görüşünü vurgulamıştır. Alt sosyo-ekonomik düzeyde yer alan O1 deki öğretmenin kişisel amacı olarak belirttiği ödevin düşünmeye ve araştırma yapmaya yönelmesi ise ideal bir amaç olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna ek olarak ödevlerin öğrenciyi hazırlaması neticesinde öğrencinin sınıftaki özgüveninde ve derslere katılımında artış olduğu da dikkate değer bir şekilde dile getirilmiştir.

O1'in öğretmeni AYŞE: *“Pekiştirme, başka bir amacı olamaz. Çünkü evde somutlaştırma yapabilmesi için ebeveyn desteği yok benimki gibi okullarda. Merkez okullarda olsa veliden bu anlamda yardım alınabilir ama yine de ben çok gerekli görmüyorum. Bir de benim ödev verme amacında çocuğu merakla, düşünmeye ve araştırma yapmaya yönelmek var.”*

O2'nin öğretmeni EREN: *“Pekiştirme, hatırlatma. Sınıfın seviyesinin altında öğrenciyse biraz sınıfın seviyesinde kendine güven geliyor, evde tekrarı yapılır. Hiç evde ödev yapmayan çocuk eğer güzel sayıları yazabiliyor, ritmik saymaları yapabiliyorsa sayıları tanıyabiliyorsa, kendi böyle isteyerek özgüveniyle tahtaya kalkmak istiyor, söylemek istiyor.”*

Ama zorlanan çocuklarımız evde tekrar etti mi, aynı şekilde onlarda birazcık sınıfta kendileri özgüveni sağlamış oluyor tekrar.”

O3'ün öğretmeni MEHMET: *“Konu direkt ödevler üzerinden anlatılmaz ve anlaşılmaz, konuyu pekiştirmek ya da hatırlatmak tekrar etmek amaçlı ödevler veriyorum.”*

Ev ödevinin öğrencilere fayda sağlayıp sağlamadığı ve bunun sebebi konusunda yöneltilen soruya verilen cevaplardan ev ödevlerinin öğrencilere fayda sağladığı, bunu da tekrar etme, araştırma, pekiştirme ve vakit değerlendirme açılarından gerçekleştirdikleri sonucuna varılmıştır. Ödev miktarı temasının belirleyici olduğu cevapta ödevin fazla olmaması gerektiği ve faydasının da ödevin fazlalığı ile paralel oranda artıp azalacağı vurgulanmıştır. Buna ek olarak ödevi yapma süresinin uzun olmasının çocukların oldukça kısıtlı olan dikkat sürelerinden dolayı faydasız hale geleceğinden de bahsedilmiştir. Fayda sağlama sebebi olarak da ev ödevlerinin konuyu öğrenmeleri konusunda başarı düzeyi alt seviyede olan öğrencilere yararı dile getirilmiştir.

O1'in öğretmeni AYŞE: *“Öğrencilerin öğrendiklerini tekrar etmeleri açısından, ya da kafasına takılan bir şey olursa araştırması anne babasına sorması açısından, merak etmesi açısından fayda sağlar tabi ki. Ancak çok fazla ödevin çocuğa yarar sağlayacağını değil aksine okuldan soğutacağını düşünüyorum...”*

O3'ün öğretmeni MEHMET: *“Öğrenciye sağladığı yarar sadece pekiştirme ve hatırlatma, tekrar etme olanağı sağlamasıdır. Bir de evde boş boş oturmasını engeller.”*

O2'nin öğretmeni EREN: *“İşte yapılan sınıf çalışmalarında sınıfın seviyesinden geri kalmama biraz biraz uş şey, konuya hâkim olma.”*

Ödevin faydasıyla paralel olarak avantaj sağlayıp sağlamayacağı konusunda her iki görüşle ilgili de fikir beyan edilmiştir.

O1'in öğretmeni AYŞE: *“Tabi pekiştirme amacıyla verdiğim için o konu pekişeceği için bana bir sonraki ders için ya da ölçme değerlendirme yaptığım zaman benim avantajıma olan bir durum haline geliyor...”*

O2'nin öğretmeni EREN: *“Evet sağlıyor. Çünkü kalabalık sınıflarda öğrenci, tek tek öğrencilerle ilgilenemiyoruz. O yüzden anne babanın yardımıyla sınıfı bir bütün halinde götürmeye çalışıyoruz. Ama gene de seviye farklılıkları oluyor. Yani öğrenci başına düşen süre çok az olduğu için...”*

O2'nin öğretmeni EREN: *“Bizim yaptığımız, yıllarca yaptığımız gözlemlerde böyle... Hiç ödev yapmayan, ailesi olmayan, ilgilenmeyen*

öğrencilerin matematik dersinde biraz daha geri olduğu ama ilgilenen ailelerin çocuklarının matematik sorularını çözmeye biraz daha başarılı olduğunu gördük.”

Öğretmenlerin avantajlı gördükleri duruma baktığımız zaman ödevlerin öğretmenlerin öğrenmesine yardımcı olan bir araç halinde algılandığı sonucuyla tekrar karşı karşıya gelinir. Bu yardımı sağlamada velinin etkisi de özellikle vurgulanmıştır.

Ödevlerin avantajlı görülmeyen kısmı ise yarışmacı sınıf düzeninin ve genel anlamda yarışmacı bir sistemin olduğu sınıflarda ödevlerin öğrenmeyi pekiştirici etkisinin olmadığı, öğrenciye bir şey kazandırmadığı için zaman kaybettirici etkisinin bulunduğudır. Yarışmacı bir iklimin bulunduğu sınıflarda öğrenciler kendi bireysel ilerleme ve öğrenmelerinden ziyade öğrenmelerini sınıftaki diğer öğrencilerle kıyaslayarak ve onlarla daha iyi olma konusunda yarışa girerek elde etmeye çalışırlar. Bu durumda tabiki dışsal motivasyon oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda ödevlerin yapılması, öğrenciler tarafından ödüllendirilmesi beklenen ve kendilerini sınıf arkadaşlarından daha ön plana taşıyıcı ya da öğretmenlerinin gözünde daha başarılı kılan bir eylem olarak algılanabilir. Hâlbuki öğrenciler ödev yapıp yapmayacaklarına ve kendilerine verilen görevleri yapmak için ne kadar çaba ve zaman harcayacaklarına karar verebilirler (Hong, Milgram ve Rowell, 2004).

O3'ün öğretmeni MEHMET: *“Pek avantaj sağlıyor diyemem. Aslında benim istediğim ev ödevinden ziyade okuma yapsa çocuk evde kitap okusa yarım saat bir saat yeterli ama Türkiye'deki sistem farklı. Bir yarışma ortamı içinde oldukları için bunu da yapmak zorunda öğretmenler.”*

Ödevleri vermeden önce matematik programından yararlanıp yararlanmadıkları, bunu neden ve nasıl yaptıkları konusunda öğretmenlere sorulan soruya verilen cevaplar genellikle programın kullanıldığı ancak sınıf seviyesine göre program dışı etkinliklerden de yararlandığı temalarını ortaya çıkarmıştır. Aynı zamanda sınıftaki gözlemlerinin ve tecrübelerinin de etkililiğinden bahsetmişlerdir. Öğretmenlerin cevapları incelendiğinde, kılavuz kitaplardan yararlanmayı programdan yararlanma olarak algıladıkları ve orda verilenlerin bir kısmını tatbik ederek programdan yararlandıklarını düşündükleri anlaşılmıştır. Tabii ki kılavuz kitaplar bir rehber olarak görülmüştür.

O1'in öğretmeni AYŞE: *“Elbette ki biz programsız plansız hiçbir şey yapamayız... Mesela elimizdeki kılavuz kitaplar bize birer rehber. Ancak ben o kitaba kelime kelime uymuyorum... program da bizden bunu istemiyor. (Bazı müfettişler hariç!) çünkü herkesin bulunduğu okul, çevresi, okulun ve çocuğun sosyo-ekonomik düzeyi, her çocuğun hazır bulunuşluk düzeyi farklı. Bireysel farklılıklar var... Dolayısıyla ben o kılavuzdan, programdan sadece rehberim olarak yararlanırım...”*

O2'nin öğretmeni EREN: *“Evet. Bakanlığın gönderdiği matematik kılavuz kitaplarını açıyoruz, okuyoruz oradaki yöntem ve metotları. Bir de sınıftaki gözlem ve tecrübelerimizle gerekli ödevleri veriyoruz...”*

Tecrübe ve gözlemlerin de verdikleri ödevlerde etkili olduğunu belirten öğretmenin sınıf seviyesini vurgulayarak ödev vermedeki kriterlerini belirtmesi bazı durumlarda programdan ziyade sınıflarının başarı durumunun belirleyici olduğunu göstermektedir.

O2'nin öğretmeni EREN: *“... Bazı kaynaklarımızın sorularına sınıfın tamamı cevap verebiliyor. Öğrencilerin seviyelerine göre bir seviye çalışması yaparak ileri durumdaki öğrencilerimiz için biraz zor problem, zor kaynaklardan örneklerle önce sınıfta çözüyoruz. Sonra ona uygun ödev veriyoruz.”*

Öğretmenlerin program dışı olarak belirttikleri etkinliklerin aslında öğretim yöntemleri içinde var oldukları ancak uygulamada öğretmenler tarafından çok kullanılmadıkları görülmektedir. Öğretmenin açıklamaları doğrultusunda programdan yararlanmadan yaptıklarının kendi deneyimiyle ve bilgisiyle paralel olduğunu düşündükleri görülmüştür.

O3'ün öğretmeni MEHMET: *“Kendime göre geliştirdiğim yöntemler de var tabi, bunlar programda pek yazmaz ama ben dramayı her konuda kullanmaya çalışırım, dersi müzikle resimle iç içe işlemeye çalışırım. Materyallere çok önem veririm, öğrencilerim yanlarında makas cetvel bant boya vb olmadan derse gelmezler. Bu durum öğretmenin kendini geliştirmesi ve edindiği tecrübelerle alakalı bir şeydir.”*

Programa uygun ödev verdiklerini ancak bazen program dışı bir şeyler yapılması gerektiğini düşünen üst sosyo-ekonomik düzey okulun öğretmeni sınıf seviyesi kavramını da özellikle vurgulamıştır. Öğretim için farklı etkinlikler yapmanın, öğretmenin tecrübesi ve kendini geliştirmesiyle de alakalı olduğunu söyleyen öğretmen, örtük bir şekilde kendini bu konuda yeterli gördüğünü de söylemektedir.

O3'ün öğretmeni MEHMET: *“Tabi yani günlük işlenen konularla ilgili ödev veriyorum. Programın dışına çıkmamaya gayret ediyorum. Ama tamamen programın içine hapsolmek da doğru değil... Yani sınıfın seviyesine uygun olarak ekstra çalışmalar verebilirim.”*

Ödev vermeden önce herhangi bir hazırlık yapıp yapmadıkları, neler yaptıkları ve neden hazırlık yaptıkları konusunda öğretmenlere sorulan sorulara verilen cevaplarda hepsi hazırlık yaptıklarını belirtmişlerdir. Hazırlık kavramından kaynak tarama ve öğrencileri öğrenilecek konu ile ilgili bilgi toplamaya yönelik araştırma ödevleri vermek olarak anlamalarının yanı sıra sanal ortamda bulunan sorulardan kes-yapıştır yöntemiyle ödev hazırlığı yaptıklarını belirtmişlerdir.

O1'in öğretmeni AYŞE: *"Elbette ki. Ben iki çeşit ödev veriyorum bir tanesi işlenmiş konuyla ilgili pekiştirme amaçlı ikincisi de gelecek konuyla ilgili zihni harekete geçirecek, düşündürcek, konuya hazır gelmesini sağlayacak basit araştırma ödevleri."*

O2'nin öğretmeni EREN: *"Evet. Ödev vermeden önce kaynak kitapları araştırıyoruz, ders kitabımıza önce... Sonra elimizdeki kaynaklara bakıyoruz. Ondan sonra ortak, diğer şube arkadaşlarıyla ödev veriyoruz. İnternetteki bazı eğitim kampüslerinden de yararlanıyoruz."*

O3'ün öğretmeni MEHMET: *"Bizim ödevlerimiz genellikle sanal ortamda, tabii ki onun bir hazırlık evresi var ya da fotokopilerle ödev veriyoruz. Değişik kaynaklardan ilginç soruları bularak kes yapıştır yaparak da hazırlayabiliyoruz kendimiz de hazırlayabiliyoruz."*

Ödev verme öncesinde hazırlık yapma sebebini öğrencilerinin daha başarılı olmaları konusunda isteklerine bağlayan öğretmen başarı kıstası olarak soruları çözmeye konusunda yeteneğinin ve hızının gelişmesini dikkate aldığını belirtmiştir.

O2'nin öğretmeni EREN: *"E tabii öğrencilerimizin daha başarılı olması. Soru çözebilmeye yeteneğinin biraz daha hızlı ve başarılı olması. Başarı göstermesi için mutlaka ödev veriyoruz."*

Öğrencilere verdikleri ödevin sıklığıyla ilgili sorulan soruya öğretmenlerin bir tanesi ödevin çokluğu ya da azlığı ile ilgili cevap vererek çocukları sıkacak çoklukta ödev vermediğinden bahsetmiştir. Genel anlamda ise ders konularının ya da öğrencilerin konunun öğrenilmesi ya da tekrarıyla ilgili ihtiyaçlarının dikkate aldıklarından söz etmiş ancak belirgin sürelerden bahsetmemiştir.

O1'in öğretmeni AYŞE: *"...Ne kendimi ne de çocukları sıkacak çoklukta ödevler vermem... Dersin işlenişine göre ödevler veriyorum. Eğer o gün ders çok verimli geçtiyse, konuyu çocuklar öğrendilerse ödev vermiyorum ama o gün konu tam oturmadıysa çocuklarda ya da ekstra bir durum geliştirse ödev veriyorum..."*

Ödev verme konusundaki düzeninden bahseden diğer öğretmen ödev vermediği zamanlarda da öğrencilerine sosyal zaman geçirme ve kitap okuma için fırsat tanıdığını ve öğrencilerinin de bu durumdan oldukça hoşnut kaldıklarını söylemiştir.

O2'nin öğretmeni EREN: *"Haftada hemen hemen 3 ya da 4 gün düzenli ödev veriyoruz. Arada ödev vermediğimiz günler oyun oynamalarına parklara çıkıp enerjilerini atmaları gerektiğini, değişik araştırmalar yapması için bol bol kitap okumaları için ödev vermiyoruz. Çocuklar zaten çok seviniyorlar...Kitap okuyorlar, spor yapıyorlar."*

Üst sosyo ekonomik düzeydeki okulda bulunan öğretmen ise aynı anda tüm derslerden ödev vermediğini, okulları tarafından takip edilen voicethread sitesi kullanılarak verilen ve öğretmen tarafından ödev olarak nitelendirilen çalışmaların ve performans ödevlerinin yapılmasının kendisi için yeterli olduğu görüşünü savunmuştur. Ancak, somut olarak ödev verilme sıklığıyla ilgili belirgin bir süreden bahsetmemiştir.

O3'ün öğretmeni MEHMET: *“Bir gün matematik ödevi verdiysem ertesi gün hayat bilgisinden veriyorum. Aynı anda tüm derslerden ödev vermiyorum. Çok fazla ödevle boğmak istemiyorum. Yani voicethread daki ödevi yapsa da öğrenci o bana yeter. Bir de bizim hafta sonu performans ödevlerimiz var onlar da bizim için yeterli.”*

Öğrencilere verilen ödevlerin türlerine yönelik sorulan soruda soru çözmeye, ürün oluşturmaya ya da araştırmaya yönelik olup olmadığıyla ilgili bilgi alınması amaçlanmıştır. Cevaplara göre verilen ödevlerin araştırmaya, aile içi iletişimi sağlamaya, sosyalleşme sağlamaya, soru çözmeye kazanımları anlamaya yönelik öğrenci merkezli ödevler olduğu şeklinde temalar belirlenmiştir.

O1'in öğretmeni AYŞE: *“Araştırmaya yönelik, anne babalarıyla ya da ağabey ablasıyla iletişime geçmesini sağlayacak, çocuğun sosyalleşmesini düşünmesini merak etmesini sağlayacak ödevler veriyorum genellikle. İnternet çıktısı ödevleri kabul etmiyorum. İnternet kafeye ödev çıkartmak için gitmelerini yasakladım.”*

O2'nin öğretmeni EREN: *“Şimdi matematik dersinde genelde soru çözmeye yönelik oluyor. Bazen grafik ve nesne grafiği, dairesel grafik, hava durumuyla ilgili grafikler ya da kesirlerle ilgili yani konusuna göre çizim gerektiren, araştırma gerektiren konularda araştırma ödevi de veriyoruz.”*

O3'ün öğretmeni MEHMET: *“Öğrencinin merkezde olacağı türden ödevler veriyorum. Annenin babanın yaptığı ya da öğretmenin kendini merkezde tuttuğu ödev sistemine karşıyım. Çocuk kendisi öğretmenin öğrettiği konular üzerinde o kazanımları gerçekten alıp almadığını ortaya koyacak şekilde ödevler veriyorum. Yani kazanımları anlamaya yönelik ödevler olmalı.”*

Araştırma ödevlerinin verildiği tüm öğretmenler tarafından dile getirilmesine rağmen ilgili ödevlerde araştırma ödevlerine rastlanılmamıştır.

Öğretmenlerin öğrencilerine ödev verirken ya da öncesinde ödevlerin nasıl yapılacağı ile ilgili yönerge verip vermediklerini ve bunun sebebini öğrenebilmeyi amaçlayan soruya verilen cevaplar iki tema altında toplanmıştır. Bu temalar, çözüm yolunun açıklanması ve yönergelerin verilmesinin gerekli olduğu düşünüldüğünde verildiği ile ilgilidir. Yönerge verilme amacının ödevlerin daha düzenli ve birlikte

yapılmasını sağlama ile bağdaştığına vurgu yapılarak, özellikle belirli bir süre için zaman alan araştırma ödevlerinde kullanıldığı belirtilmiştir.

O1'in öğretmeni AYŞE: *“Mesela problem çözümü istiyorsam eğer çözümü nasıl istediğimi anlatıyorum. Verilen istenen çözüm hepsini yazmalarını, sonucun yanına birimlerini yazmaları gerektiğini anlatıyorum.”*

O2'nin öğretmeni EREN: *“Evet veriyoruz. Hatta fotokopiyle çocukların uygulayacağı işlem basamaklarını söylüyoruz o da performans ödevimiz oluyor. Nasıl yapması gerektiğini anlatıyoruz. Sonra fotokopiyle çoğaltıyoruz. Daha düzenli yapsın ve birlik sağlansın sınıfta diye. Belli bir sürede araştırma ödevi veriyoruz.”*

O3'ün öğretmeni MEHMET: *“Yönerge eğer gerekiyorsa sunuyorum. Çocuğa farklı bir ödev verildiyse bugüne kadar karşılaşmadığı bir şeyse onun açıklaması yapılır ne şekilde yapacağı söylenir ama normal klasik günlük çalışmalarsa yönergeye gerek yok.”*

Verilen ödevlerin ne olduğu ve neden verildiğiyle ilgili olarak öğrenci velilerinin bilgilendirilip bilgilendirilmediği, bilgilendirilmesi gerekliliği ve nedeni ile ilgili öğretmenlerin düşüncelerinin alınmak istendiği soru ile ilgili olarak verilen cevaplarda iki tema belirlenmiştir. Velilerin internet sitesi ya da diğer şekillerde bilgilendirilmesi ve velinin ilgili olup bilgi alması şeklinde belirlenen bu temalar, velilerin ne şekilde olursa olsun ödevlerle ilgili olarak bilgi sahibi olmaları gerektiği konusunda öğretmenlerin hem fikir olduklarını göstermektedir.

O1'in öğretmeni AYŞE: *“Bizim okulumuzda veliler öğrencilerle ilgili olmadıkları için ben bilgilendirmek istesem bile verimli olmuyor. Veli toplantılarına bile gelmeyen veliler var. Bilgilendirilmesi elbette gerekli ancak ilgili veliler olursa eğer.”*

Ödevlerin yapılması konusunda velilerle ortak çalışılması gerekliliği ve bilgilendirilme olmasını öneren öğretmenimiz velilere ödevlerin açıklanması ve karşılıklı işbirliği içinde ödevin çocuğa yaptırılması gerektiğini vurgulayarak oldukça ideal bir cevap vermiştir. Veli öğretmen ve öğrencinin ortak çabalarıyla ödev yapılması girişimleri grup çalışması olarak görülmüştür.

O2'nin öğretmeni EREN: *“Bilgilendiriyoruz... Yani biz bu verdiğimiz performans ödevinin şu basamağında anlayamadık diye gelip aile ilgileniyor... Ben çocuklara soruyorum sınıfta bu konuyu sormadınız ya da bu soru zordu nasıl yaptınız. Annemiz babamızla yaptık, internette araştırдық diyor ama biraz eğitim düzeyi düşük olan velilerimiz daha çok geliyor...”*

Verilen ödevlerle ilgili bilgilendirilmenin yapılma sebebi olarak da çocukların ödevleri kendilerinin yaptığını düşünmesinin önemi üzerinde durulmuştur. Ödevin kim tarafından yapıldığı değil, yapılıp yapılmadığı önemsenmektedir. Grup çalışması öğretmen veli çocuk ortaklığı olarak ifade edilmiş, öğrencinin tamamen kendisinin yapmadığı bir ödevle bile başarmanın mutluluğunu tatmasının istenmesi dile getirilmiştir.

O2'nin öğretmeni EREN: *“Onlar da bir şeyler başarsın, başarmanın mutluluğunu tatsın diye... Biz de annesiyle babasıyla ve çocukla beraber yapıyoruz. Grup çalışması oluyor.”*

O3'ün öğretmeni MEHMET: *“Bizim internet sitemizde zaten performans ödevleri devamlı not olarak yansıtılır her hafta sonunda onu veliler görürler, diğer bilgilendirmeler de bireysel görüşmeler de aktarılır. Esas benim ödev vermedeki amacım o çocuğun o konudaki eksikliğini ben göreyim ve o konu üzerinde yoğunlaşayım...”*

Öğrencilere verdikleri ödevleri değerlendirirken kullandıkları kriterlerin türü ile ilgili fikir sahibi olmak amacıyla sorulan soruda öğretmenlerin puanlama, not verme, öğrenciye sunum yaptırma ya da farklı değerlendirme türlerinden hangilerini kullanıp kullanmadıkları ile ilgili bilgi almak amaçlanmıştır. Verilen cevaplara göre artı-eksi verme, tik koyma, aferin ya da yıldız verme şeklinde değerlendirmelerin yapıldığı, ancak performans ödevlerinin değerlendirilmesinde sunumlara puan verildiği görülmüştür. Ödevlerin değerlendirilmesi ve puanlama konusunda da bakanlık tarafından gönderilen öğretmen kılavuzunun ve ölçeklerin kolaylaştırıcı ve yol gösterici etkisi dile getirilmiştir.

O1'in öğretmeni AYŞE: *“Ben genellikle artı eksi ya da tik koyma aferin verme yıldız atma şeklinde öğrencilerin ödevlerini kontrol ediyorum. Yıldızlar ve aferinler öğrenciyi daha motive ediyor. Ödev yanlışsa düzeltmeleri öğrenci ile birlikte yapıyorum... Bireysel farklılıklara dayalı olarak bazı öğrencilere, eksik oldukları konuyla ilgili daha yoğun ödevler veriyorum.”*

O2'nin öğretmeni EREN: *“Sunum yapıyorlar. Not veriyoruz ama bir iki üçte not olmadığı için genelde sınıf içi performans ve ödevlerimiz şeklinde kılavuzdaki ölçütleri kullanarak ödevlendirme yapıyoruz... Yani bir ürün dosyasına nasıl puan verilir, grup çalışması, çocuğun kendi öz değerlendirmesi onlardan yararlanıyoruz.”*

O3'ün öğretmeni MEHMET: *“Puanlama da oluyor, artı eksi şeklinde de, doğru yanlış şeklinde de olabiliyor. Sunum yaptırma hepsinde mümkün değil. Sadece performans düzeyinde, uygun ödevler varsa ya da projelerde sunum oluyor. Mayıs ayının son haftasında tüm ödevlerin sunumlarını sergi şeklinde gerçekleştiriyoruz. Veliler de katılıyor.”*

Matematik dersinin sevilmesinde ödevlerin etkisinin olup olmadığı ve eğer varsa bunun nasıl bir etki olduğu ile ilgili öğretmenlere yöneltilen soruya verilen cevaplar etkisinin olduğu yönünde belirginleşmiştir. Yine verilen ödev miktarının bu konuda belirleyici olduğu, çok ödev verilmesinin öğrencileri dersten soğutacağından bahsetmişlerdir. Alt sosyo ekonomik düzeyde bulunan okulun öğretmeni ödevin bu konudaki etkisinden hiç bahsetmeyerek öğretmenin belirgin etkisini vurgulamıştır.

O1'in öğretmeni AYŞE: *“Kesinlikle vardır. Eğer öğrenciler ödevler içinde boğulurlarsa o dersten de okuldan da soğurlar... Öğrencinin matematik zekâsı daha yüksekse ona farklı kaynak kitaplar öneriyorum, alamayacak durumda ise kendime gelen örnek yayınları veriyorum.”*

Dersin sevilmesiyle ödevlerin sevilmesi ve yapılması arasında doğru orantılı bir ilişki olmadığının düşünülmesi de ödevlerin dersin sevilmesinde belirleyici bir faktör olmadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. İkinci ve üçüncü okulda görüşülen öğretmenler bu ilişkiyi ortaya koymuşlardır.

O2'nin öğretmeni EREN: *“Yok. Bütün dersleri seviyor şimdi çünkü yaş grubumuz küçük olduğu için bir iki üçte biz ödev vermeyi unuttuğumuzda öğretmenim bugün ödevimiz ne diyor, yani ödev çok yapmak istemeyen öğrencimiz olmuyor.”*

Görüşmeci: *“O zaman bu dersi sevmeye ödevlerin etkili olmadığını düşünüyorsunuz. Öyle mi?”*

O2'nin öğretmeni EREN: *“Evet evet.”*

O3'ün öğretmeni MEHMET: *“Yoğun ödev çocuğu o dersten soğutur. Benim düşüncem bu. Hele matematik... Çünkü çocuk belli başlı sebeplerden dolayı ödevi yetiştiremeyebiliyor anne bana alıyor o ödevi yapıyor, bunun öğrenciye kazandırdığı hiçbir şey olmuyor. Başarısını da düşürüyor bu durum. Yani o yüzden ödev sıcak baktığım bir konu değil.”*

Matematik dersinde verilen ödevlerin içerikleri ve niteliklerinin belirlenmesinde nelere dikkat edildiği ve öğrencilere verilen ödevlerde kullanılan kaynakların seçilmesinde dikkate alınan kriterlerin neler olduğuna yönelik öğretmenlerin görüşleri üç farklı tema altında toplanmıştır. Dersin konusunun içerik belirlemede bir kriter olduğu, kaynak seçiminin de sınıf seviyesine uygunluk ve ödev içeriğinin öğrenciyi geliştirici niteliğinin yanı sıra bakanlıktan gelen kılavuz kitapların da belirleyici olduğu öne sürülmüştür.

O1'in öğretmeni AYŞE: *“İçerik tabii ki o günün konusu neyse o oluyor benim için. Ancak sınıfımın düzeyine uygun kaynaklar seçiyorum. Sınıfın seviyesinin üstünde kaynak kitaplar varsa onları kullanmıyorum.”*

O2'nin öğretmeni EREN: *“Bakanlıktan gelen kılavuzlar doğrultusunda içeriğini belirliyoruz. Hatta orada uyarı oluyor, işte bu konuya şu kadar değineceksiniz...”*

O3'ün öğretmeni MEHMET: *“Belli bir kriterim var tabii ki. O kazanımın pekişmesine yönelik ya da çocuğu daha ileriye taşıyacak şekilde, yaratıcılığını ön plana çıkaracak şekilde, zekâsını geliştirecek şekilde farklı ödevler olmalı. Basmakalıp ezbere dayalı ödev kaynaklarından kullanmıyorum.”*

Orta sosyo-ekonomik düzeyde yer alan okulun öğretmeni, kaynak seçimi yaparken dikkat ettiği kriter olarak özellikle sınıf seviyesi üzerinde durmuştur.

O2'nin öğretmeni EREN: *“...Eğer çok sınıfın yarısı zorlanıyorsa yapamıyorsa tabii ki ona göre kaynak seçiyoruz. Ama sınıfımızın başarı seviyesi, yapabilen öğrenci sayısı çoğaldıkça ya da çocuklarımızın işlem hızı arttıkça daha zor olan sorulara kaynaklara doğru, ödevi sınıfımızın seviyesi belirliyor yani... Ders kılavuz kitabımıza paralel kaynak seçmeye daha dikkat ediyoruz...”*

İkinci okul olarak kodlanan orta sosyo-ekonomik düzeyde yer alan okulun öğretmeni verdiği ödevlerin içeriğini kılavuz kitaba göre belirlediğini ifade etse de ifadesi incelendiğinde öğretmenin konuları anlatırken kılavuzdan yararlandığı ancak ödevleri hazırlarken kaynak seçiminde sınıfın çoğunluğunun çözebileceği soruların olduğu kaynakları seçmeye dikkat ettiğini dile getirdiği görülmüştür. Öğretmenin bu cevabı, kılavuz kitapların öğretmenleri yönlendirici genel bilgi ve örnekleri içerdiği gerçeğini doğrular niteliktedir.

Matematik dersinde verilen ödevlerin öğrencilerinin başarıları üzerinde etkili olup olmadığı ve bu etkinin nasıl olduğu ile ilgili düşünceleri sorulduğunda, öğretmenler ödevin öğrenci başarısını etkilediğini ancak bunda ödevin dozunun ve niteliğinin önemli olduğunu vurgulamışlardır.

O1'in öğretmeni AYŞE: *“Etkiler tabii ki. Konuyu pekiştiren, merak edip araştıran çocuk daha başarılı olur. Ama dediğim gibi ödevin dozu ve niteliği çok önemlidir.”*

Ödev verilmesinin başarıyı etkilemesi ile ilgili olarak da en önemli işlevin pekiştirme ve tekrar olduğu düşünülmektedir.

O2'nin öğretmeni EREN: *“Evet. Düzenli ödevler yapıyor ve başarımız da yükseliyor. Çünkü kenar mahalledeki arkadaşlarımızla görüştüğümüzde, ödev versek de öğrenciler yapmıyor, başarımız düşük. Çocuk tekrar etmeyince unutuluyor...”*

Son olarak öğretmenlere yöneltilen ödevin öğrenci tarafından yapılmasının ya da yapılamamasının bir başarı ölçütü olup olmadığı ve bunun sebebiyle ilgili soruya verilen yanıtlar olumlu ve olumsuz her iki düşünceye de dikkati çekmiştir. Ödevin yapılmasının öğrenci başarısının bir ölçütü olduğunu öne süren öğretmen ödevin sorumlulukla ilişkisini kurarak ödev yapmanın bir sorumluluk göstergesi olduğunu ileri sürmüştür.

O1'in öğretmeni AYŞE: *“Ödev yapması demek benim için sorumluluğunu, görevini yerine getirmiş demektir ve sorumlu olan çocuk da başarılıdır. Eğer ödev pekiştirmenin dışında, çocuğu araştırmaya yöneltme ve merak duygusunu güçlendirme amacını da taşıyorsa çocuğu başarıya da götürür. Eğer çocuk benim verdiğim ödevi yapmıyorsa ya sorumsuzdur ya da matematiği anlamıyordur...”*

Diğer öğretmenler ise hiç ödev yapmayan ama sınavlarda derece alan öğrenciler olduğunu söyleyerek ödevin öğrenci başarısının bir ölçütü olmadığını, başarının sınıfta ölçüleceğini vurgulamıştır.

O2'nin öğretmeni EREN: *“Ölçüt değil, çünkü daha önce üst sınıfta çok başarılı, ilde derece yapmış çocuklarımız hiç ödev yapmıyor yani ailesi söylediği halde biz söylediğimiz halde...”*

O3'ün öğretmeni MEHMET: *“Ödev başarının ölçütü değildir. Gerçekten kendisi mi yaptı evde bir büyüğüyle mi yaptı onu bilmek lazım. Sınıf içindeki çalışmalarda kendim görüyorum öğrencinin başarı düzeyini. Çocuğun kendi emeğini ortaya koyabilmesi lazım, başarısı budur aslında not değil sadece.”*

Ödev yapılmasının bir ölçüt olmadığını söyleyen öğretmen buna sebep olarak velilerin ödev verilmesi konusunda öğretmen ve öğrenci karşısındaki istekli tutumlarından bahsetmişlerdir. Hatta bu durum “ öğretmenleri tarafından ödevlendirme yapılmadığı halde velilerin çocukları ödevlendirdiği ” şeklinde örneklenmiştir.

O2'nin öğretmeni EREN: *“Artık çocuklar ailenin baskısıyla da istemeseler de ödev alıyorlar, yapıyorlar. Siz vermeseniz bile veli ödevi veriyor... İşte bu okul daha çok ödev veriyor diye okul değiştiren veli ve çocuklarımız var...”*

Ödev yapılması ve verilmesinde rahatsız edici bir role sahip olan aile baskısının altında yatan düşünce, velilerin ödevin öğrencilerinin akademik başarıları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğuna dair inançlarıdır. Bu doğrultuda, verilen ödev miktarının fazla olmasının öğrencinin başarısını olumlu bir şekilde etkileyeceği düşünülmekte ve ödev verilmesi konusunda baskı yapılmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Çalışmanın verilerinin matematik dersi 2. sınıf öğretim programı-matematiksel kavrama- ev ödevi arasındaki ilişkiyi ortaya koyacağına ve sistemin işleyen, işlemeyen yönlerinin ortaya çıkacağına inanılmaktadır. Elde edilen verilerin, 2. sınıf matematik dersi ev ödevlerinin etkililiğini, program ile tutarlılığını ve matematiksel kavrayışa etkisini artırabilecek pratik öneriler oluşturacağı düşünülmektedir. Tam tersi bir yönden bakıldığında, öğrencilerin okuldaki etkinliklerini ve ödevlerini yüksek notlar almak amacıyla yapmaları sonucunda uyumsuz bir çalışma tarzı geliştirecekleri araştırmalar tarafından ortaya konmuştur (Dweck, 1986; Enstwistle, 1987; Akt: Corno,2000).

Genel anlamda değerlendirilecek olursa öğretmenlerin ödevlerin verililişi ve değerlendirmeleriyle ilgili uygulamaları, sorulan sorulara verdikleri cevaplarla paralellik göstermemektedir. Öğretmenin ifadeleri maalesef uygulamada görülememiştir. Özellikle öğretmen kılavuz kitabının dikkate alındığını vurgulanmış ancak uygulamada ödevlerden edinilen gözlemler bunu desteklememiştir. Öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan örneklerin konu ve öğrenme alanlarıyla ilgili kazanımların ülkedeki bütün öğrenciler için aynı olduğu kabul edilerek hazırlandığının ve bazı durumlarda kendi öğrencilerinin seviyesine uygun olmadığını düşünülmesi, kılavuz kitapların kullanıldığının söylenmesi ancak kullanılmamasının bir sebebi olarak görülebilir.

Çalışmaya katılan üç farklı sosyo-ekonomik düzeyde yer alan okullarda verilen matematik ev ödevlerinin 2. sınıf matematik dersi programında yer alan kazanımlarla örtüşüp örtüşmediğinin incelendiği çalışmada, üç okulda da verilen ev ödevlerinin öğrenci seviyesiyle birebir aynı seviyede olmadığı görülmüştür. Bu gözlem doğrultusunda çalışmada yer alan tüm okul türlerinde ödevler farklılık göstermiştir.

Kazanımlara uygunluğu açısından incelenen ev ödevlerinde, doğal sayılarla problem çözer ve kurar kazanımındaki problem kurma aşaması üç okulda da es geçilmiştir. Üç okulda da ödevler çalışma yaprakları şeklinde düzenlenmiş, öğretmenin kendi eliyle hazırladığı ödev yapraklarına neredeyse hiç rastlanmamıştır. İnternet çıktısı ya da fotokopi yoluyla çoğaltılan ödev yapraklarında yazıların silinmiş olması, şekil ve işlemlerin fotokopiden dolayı kaymış olması gibi biçimsel hatalara rastlanılmıştır. Üzerlerinde internetten indirildiği adresin açıkça yazıldığı ödev kâğıtlarına da rastlanmıştır. Bu şekilde ödev kâğıtlarında öğrenci seviyesine, hatta konunun kazanımına dahi uygun olmayan sorular, araştırmalar görülmüştür. Bu durum, sınıf öğretmenin ödev verirken yeterli seçiciliği göstermediğini ve vereceği ödevi önceden planlamadığının kanıtı olarak görülebilir. Ayrıca öğretmenlerin alıştırmalar ve etkinliklerin yapımı sırasında karşılaştıkları hatalı ve eksik öğrenmeleri gidermek için tasarladıkları etkinlikleri öğrencilerini değerlendirirken kullandıklarını ifade ettikleri ancak verilen etkinliklerin hata düzeltme amacını içermediği görülmüştür.

Öğretmenlerin ilgili soruya verdiği cevaplarda öğrenci seviyeleri vurgulanmış, ancak öğrencilerin bireysel ve bilişsel gelişiminin dikkate alındığı ödevlere rastlanmadığı, bütün öğrencilere aynı ödevlerin verildiği görülmüştür. Böyle bir uygulamanın olmamasıyla ilgili olarak öğretmenlerin dile getirdiği problem zaman

konusundaki kısıtlılıktır. Böyle bir durumda öğrencilere bilişsel düzeydeki farklılıklarının gruplandığı seviyelere göre farklı ödevler verilmesi ya da farklı türdeki ödevlerden seçme fırsatı sunulması uygun olur.

Ödev olarak verilen bazı çalışma kâğıtlarında yer alan soru sayısının 25 in üstünde olduğu görülmektedir. Sayıca fazla olan soruların ödev olarak verilmesinin konuyu pekiştirmekten çok, öğrencileri işlem yapmaktan uzaklaştırıcı bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Trautwein, Koller, Schmitz ve Baumert (2002) çalışmalarında verilen ev ödevlerinin sıklığının matematik başarısı kazandırmaya yönelik olumlu bir etkiye sahip olduğu, ancak ödevlerin uzun olmasının bazı öğrenciler için olumsuz bir etki oluşturduğu sonucuna varmışlardır (Akt:Hydea, 2006). Aslında çok sayıda sorunun yer aldığı çalışma kâğıtlarıyla öğrencilerin işlem hızı kazanma ve örnek çözme yeteneklerini pekiştirme amaçlarına sahip olduğu, konuyu kavrama ile ilgili değerlendirilmenin yapılamadığı sonucuna varılmıştır.

Bu çalışma kapsamında 2. sınıf seviyesinde verilen ödevlerin yapılma süreleri öğretmenler tarafından yarım saat veya bir saat olarak ifade edilmiştir. Ancak 2. sınıf için belirtilen bu sürenin uzun olduğu ve 20-25 dakikada bitecek ödevlerin daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Ödevlerde rastlanan diğer bir dikkat çekici unsur da öğrencilerin yaptıkları matematiksel hatalardır. Örneğin; Alt alta toplama yaparken (+) işaretini toplama çizgisi ile birleştirerek yapma ve toplama işlemindeki terimlerin tam alt alta gelmeden yazılarak toplama yapılması gibi. Temel matematiksel işlem hatalarının yapılmış olması bu çalışmanın yapılma amacıyla ilişkili değildir. Fakat öğretmenin bu hataları görmezden gelmesi ve müdahale etmemiş olması kazanımların gerçekleşip gerçekleşmediğinin standart olarak değerlendirilmediği şeklinde yorumlanabilir. Öğretmenin öğrencilerine verdikleri ödevleri derinlemesine kontrol etmedikleri, yapılan yanlışlara da müdahale etmedikleri söylenebilir.

Öğrencilerin yaptıkları matematiksel hataların yanı sıra verilen ödevlerde yazım yanlışlarına da rastlanılmıştır. Yazım yanlışlarının düzeltilmeden öğrenciye verilen ödev kâğıtlarında yer alması, ödevlerin kontrol edilmeden internetten alınan çıktı ya da çalışma kitaplarından çoğaltılan fotokopiler şeklinde verildiğini desteklemektedir. İkinci sınıf öğrencilerinin, matematikle ilgili temel kavram ve bilgilerin yanında dil ve yazım bilgisiyle ilgili temel kazanımları da elde ettikleri düşünüldüğünde, öğretmenin matematik dersinde verdiği ödevlerdeki yazım kurallarına uygunluğa da dikkat etmesi gerektiği söylenebilir.

Öğrencilerin zihinden işlem yapmalarını gerektiren soruların çözümünde izledikleri yolun ve stratejilerin somut olarak görülebildiği ödevlere rastlanmaması, öğretmenlerimizin daha çok sonuca odaklandıkları bir öğretim yaptıkları ve zihinsel işlem süreçleriyle çok fazla ilgilenmedikleri yönünde bir yorumu beraberinde getirebilir. Bu yorum aynı zamanda öğretmenlerimizin zihinden işlem ya da tahmin etme gibi işlem bilgisinden uzak konulara çok sıcak bakmadıkları gibi bir tartışmaya da gebe dir.

İncelenen ödevlerin değerlendirilmesine yönelik olarak öğretmenlerin görüşme sorularına verdikleri cevaplarda ya da ödevlerin üzerindeki değerlendirmelerde herhangi bir puan anahtarına ya da bilgiye rastlanılmamıştır. Öğretmenler ödevlerin değerlendirilmesiyle ilgili olarak, kılavuz kitaplarında yer alan ölçeklerle değerlendirme yaptıklarını ifade ederlerken uygulamada bu durumla karşılaşmamıştır.

Yönerge verilme amacının ödevlerin daha düzenli ve birlikte yapılmasını sağlama ile bağdaştığına vurgu yapılarak özellikle belirli bir süre için zaman alan araştırma ödevlerinde kullanıldığı belirtilmiştir. Ancak ilgili ödevlerde yönergeler bulunmamaktadır. Anlatımın yanı sıra yazılı ifadelerin anne babanın 2. sınıf düzeyinde çocuğunu kontrol edebilmesi ve destek olabilmesi için önemli olduğu düşünülmektedir.

Genel anlamda velilerin ödev verilmesi konusunda öğretmen ve öğrenciden daha istekli bir tutum içinde olmasının, hatta öğretmenin ödev vermediği zamanlarda öğrencilerini ödevlendirerek bu isteklerini vurgulayıcı davranmalarının öğretmenler üzerinde kurabileceği baskıyı düşünürsek bunun ödev vermiş olmak için ödev vermek eylemini pekiştirici bir davranış olduğunu söyleyebiliriz. Bu durumla bağlantılı olarak, velilerin çok ödev veren öğretmeni iyi öğretmen olarak yorumlamaları, hatta daha çok ödevlendiren öğretmenin lehinde okullarını ya da öğretmenlerini değiştirdikleri dile getirilmiştir. Bu durum da öğretmenin ödevlendirmesini etkileyen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Ev ödevlerinin veliler tarafından yönlendirilmesi ya da velilerin ödevlere müdahil olması ile ilgili yapılan çalışmalar bu durumun hem pozitif hem de negatif etkilerinden bahsetmektedir (Cooper, 1989; Corno, 1996). Bunlardan bir kısmı anne-babanın ödev yapma sürecine katılımının akademik başarı ile önemsiz ya da negatif bir ilişkinin olduğunu dile getirirken (Epstein, 1988; Ginsburg ve Bronstein, 1993; Akt: Patall, Cooper ve Robinson, 2008), diğer bir kısmı da aileden gelen yakın ilgi, başarıyı destekleyici övgüler ve yüreklendirici sözlerin çocukların akademik başarılarını artırıcı yönde bir etki gösterdiği sonucuna varmışlardır (Satır, 1996; Xu ve Corno, 2006).

Ev ödevlerinin öğretmenler tarafından yararlı bulunma sebepleri arasında öğrencinin arkadaşlarından geri kalmaması ve konuya hâkim olması bulunurken öğrenci düzeyine uygun olmayan ödevlerin yararlı olmayacağı görüşünde birleşilmiştir ki bu durum öğretmenlerin öğrencilerin bilişsel farklılıklarını dikkate almaları açısından sevindiricidir.

Çalışmamızda edinilen bilgilerden, ödev verilmeden önce öncelikli olarak ders kitaplarında yer alan alıştırmalar ve problemlerin öğretmenler tarafından incelendiği, kendisiyle aynı sınıf düzeyinde öğretim yapan diğer öğretmenlerle işbirliği içinde ortak ödevlendirme yapıldığı görülmüştür. Öğrencilerin başarılı olmalarının ve matematik dersi için soru çözebilme yeteneklerinin geliştirilmesinin amaçlandığı ödevler matematik dersi kapsamında daha çok soru çözmeye yönelik olarak verilmiştir. Bu durum, öğretmenlerin hala sonuç odaklı değerlendirme yaptıkları ve matematik öğrenmeyi genel anlamda soru çözmeye olarak algıladıklarını göstermektedir.

Ödevlerin öğrencilerin matematik dersine yönelik tutumlarına bir etkisi olmadığı görüşünde olan öğretmenlerin bu konuda genelleme yapamayacakları ve bu konuda sürece dönük olarak yapılacak çalışmalarla daha net bir görüş ortaya çıkabileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın sonuçlarıyla ilgili olarak gerek öğretmenlere gerekse velilere sunulacak önerilerin başında öğrencilerin verilen ödevi nasıl yapacakları konusunda bilgilendirilmeleri gerekliliği gelmektedir. Ayrıca diğer bir husus da öğrencinin ödevi neden yaptığına dair farkındalığının artırılmasıdır. Bu anlamda verilen ödevle ilgili amacın öğrencilere bildirilmesinin yanı sıra öğrencilere yaptıkları ödevler hakkında geri bildirim verilmesi önem taşımaktadır. Buna ek olarak, verilen ödevlerin öğrencilerinin gelişimleri üzerinde nasıl bir etkisi olduğuna dair velilerin de bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Öğrenci seviyesinin dikkate alınmasının vurgulandığı öğretmen görüşleri dikkate alındığında uygulamada rastlanılan öğrencinin yapamayıp velilerine yaptırdığı ödevlerin verilmemesi önerilebilir. Öğrencilerin seviyesinin üstünde olan ödevlerin kazanımları sağlama ve amaçları gerçekleştirme konusunda başarılı olamayacağı düşünüldüğünde öğretmenlerin ödevlerin öğrenci seviyesine uygunluğu konusunda daha titiz olmaları gerekmektedir.

Öğretmenlerin ev ödevini konuyu öğrenen çocuklardan ziyade öğrenemeyen çocuklar için gerekli görmeleri normal şartlar altında ev ödevlerinin eğitici-öğretici nitelikte olmaları gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Ancak onlar ev ödevlerini pekiştirme ve konuların hatırlatılması amacıyla vermişler ve özgüven artırıcı rolünden bahsetmişlerdir. Bu durumda, verilen ödevlerin bütün bu amaçları gerçekleştirecek nitelikte olmasına dikkat edilmesi önerilmektedir.

Öğretmenlerin velilere beklentilerini açıkça ifade etmeleri ve velileri ödev yapma konusunda değil, çocuğunu takip etme ve gözlemlene konusunda yönlendirmeleri gerekmektedir. Alınacak kaynak kitapların da velinin konu hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamaktan ziyade çocuğa karşı veliler tarafından yerine getirilmesi gereken bir vazife olarak değerlendirildiği düşünülmektedir.

Corno'nun (1996) ödevler hakkında bilinen yanlışlar ve gerçeklerin ne olduğu ile ilgili ileri sürdüklerine bakıldığında bu çalışmada ödev ile ilgili öğretmenlerin uygulamaları ve görüşlerindeki yanlışları da rahatlıkla görülebilecektir. Corno bilinen yanlışları sıralarken, en iyi öğretmenlerin düzenli ödev veren öğretmenler olduklarından, çok ödev vermenin az ödeve göre daha iyi olduğundan, ailelerin çocuklarına ödev verilmesini arzu ettiklerinden, ödevin çocuğun okuldaki öğrenmesini desteklediğinden ve yine öğrencinin disiplin ve kişisel sorumluluğunu etkilediğinden bahsetmiştir. Bunların hepsi, çalışmamız esnasında öğretmenlerin dile getirdikleri yorumlardır. Yine Corno'nun bahsettiği, Ödevin kolaylıkla yanlış amaç için kullanılabilmesi ya da öğretmenler ve okullar tarafından suiistimal edildiği ve ebeveynlerin müdahalelerinin ilk sınıflarda verilen ödevler için bir felaket olabileceği; ödevlerin bazı öğrencilere okul çalışmalarını sevdirmekten ziyade bu çalışmalardan

uzaklaştırabileceği, en iyi ödevin evde yapılan ve okula getirilen ödev olduğu ve ödevlerle ilgili çalışmaların gerçek anlamda eğitimcilere, eğitimle ilgili düzenlemeler yapanlara ve ebeveynlere faydalı olacağı da genelde öğretmenler ve ebeveynler tarafından yanlış bilinen gerçeklerdir. Çalışmanın sonuçlarıyla bağlantılı olarak da artık doğru bilinen yanlışlarla değil, yanlış bilinen doğrularla yüzleşmenin sırasının geldiği düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Aladağ, C., ve Doğu, S. (2009). Fen ve Teknoloji dersinde verilen ödevlerin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 15-23.
- Babadoğan, C. (1990). Ev ödevlerinin eğitim programı içindeki yeri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(2), 745-767.
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2009). *Approaches to qualitative data analysis (Haz.)*, In research methods in education, (6. Basım), pp. 461-474, Routledge, Taylor, & Francis Group: London and New York.
- Cooper, H. (2006). *The battle over homework: Common ground for administrators, teachers, and parents* (3. Basım). Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Cooper, H., Robinson, J. C. & Patall, E. A. (2006). Does homework improve academic achievement? A synthesis of research, 1987-2003. *Review of Educational Research*, 76,1, 1-62.
- Cooper, H., ve Valentine, J. C. (2001). Using research to answer practical questions about homework. *Educational Psychologist*, 36(3), 143-153.
- Cooper, H. (1989). Homework. Research on teaching monograph series (pp.91-111). New York, NY, US: Longman, XIV, xiv, 218 pp.
- Corno, L. (1996). Homework is a complicated thing. *Educational Researcher*, 25, 8, 27-30. Corno, L. (2000). Looking at homework differently. *The Elementary School Journal*, 100, 5, Special Issue: Non-Subject-Matter outcomes of schooling (II), 529-548.
- Cowan, R. ve Hallam, S. (1999). *What do we know about homework? Viewpoint*, 9. London: Institute of Education, University of London.
- Hallam, S. (2004). *Homework: The evidence*. Bedford Way Papers, 21. London: Institute of Education, University of London.
- Hong, E., Milgram, R. M. ve Rowell, L. L. (2004). Homework motivation and preference: A learner-centered homework approach. *Theory into Practice*, 43, 3, 197-204.
- Hong, E., Peng, Y., ve Rowell, L. L. (2009). Homework self-regulation: Grade, gender, and achievement-level differences. *Learning and Individual Differences*, 19, 269-276.
- Hydea, J.S., Else-Queta, N. M., Albalia, M.W., Knuthb, E. ve Romberg, T. (2006). Mathematics in the home: Homework practices and mother-child interactions doing mathematics. *Journal of Mathematical Behavior*, 25,136-152.
- Kapıkıran, Ş., ve Kıran, H. (1999). Ev ödevinin öğrencinin akademik başarısına etkisi. *PAÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 54-60.

- Kosar, K. R. (1983). Nation-at-risk. A report by the National Commission on Excellence in Education, April 26. <http://tr.scribd.com/doc/49151492/A-Nation-at-Risk> MEB. (2009). *İlköğretim Matematik Dersi 1-5. Sınıflar Öğretim Programı*. Ankara.
- Özer, B ve Öcal, S. (2012). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin ev ödevlerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*,18, 1-16.
- Patall, E. A., Cooper, H. ve Robinson, J.C. (2008). Parent involvement in homework: A research synthesis. *Review of Educational Research*, 78, 4, 1039-1101.
- Satır, S. (1996). *Özel Teyfik Fikret Lisesi öğrencilerinin akademik başarılarıyla ilgili anne-baba davranışları ve akademik başarıyı artırmaya yönelik anne-baba eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tüysüz, C. Karakuyu, Y., & Tatar, E. (2010). Opinions of students' parents about performance task in science and technology class. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 4,1, 108-122.
- Xu, J. ve Corno, L. (2006). Gender, family help, and homework management reported by rural middle school students, *Journal of Research in Rural Education*, 21, 2.

The Relationship of The Problems Of Ballet Dancers in Turkey with The Education Process After Active Dance Life

Abstract

In this study, it was investigated that if homework's content, which is quite controversial about assigning to the primary school students, overlaps with the program aims and gains. In the examination, it was focused on the homework documents and on the teachers' views that have the collected homework. It was looked into if the collected homework from 2nd grade students in three schools in total including a primary school in high socioeconomic status, two public schools in both low and middle socioeconomic status meets the objectives and attainments of the primary school curriculum. Additionally, the aims of why the homework was assigned and if they are proper to the students' cognitive level were evaluated. The data were structured by collecting the homework from a school in three different socioeconomic statuses belong to the fall semester in 2012-13 academic years. Also, semi-structured individual interviews were performed with three classroom teachers, whom the homework collected from their classrooms were examined. In the study, in which the data were collected and analyzed qualitatively, it was found that in large part of the assigned homework is not convenient with the program attainments and there are some mistakes in practice.

Keywords: Ballet education, body composition, unemployment, active dance life, stress.

EK 1. Sayılar Öğrenme Alanı İle İlgili Ev Ödevlerinin Okullara Göre Dağılımı

Doğal Sayılar Alt Öğrenme Alanı- Ödevlerle İlgili Açıklamalar			
Kazanımlar	O1	O2	O3
1. Deste ve düzineyi örneklerle açıklar.	+ Konu tekrar testinde az sayıda örnek ile göstermiş. Deste düzine ile ilgili problemlere yer verilmemelidir.	+ Doğal sayılar ile ilgili genel tekrar testlerinde bir iki örnek soru halinde verilmiştir.	+ Problemler bulunmaktadır. Konu tekrar testlerinde ve ayrıca testlerde konuyu kavratma adına uygun örnekler vermiştir.
2. Nesne sayısı 100'den az olan bir çokluğu, onluk ve birlik gruplara ayırarak bunlara karşılık gelen sayıyı yazar ve okur.	+ Bloklerle adlandırma yeterli sayıda örneklerle pekiştirilmiş. Örnekler kazanıma uygun nitelikte ve yeterli sayıdadır.	+ Adlandırmayı blokler üzerinden, boyama ile vermiş. Örnekler kazanıma uygun nitelikte ve yeterli sayıdadır.	+ Adlandırmayı abaküs üzerinden göstermiş. Örnekler kazanıma uygun nitelikte ve yeterli sayıdadır.
3. 100'den küçük doğal sayıların basamaklarını adlandırır, basamaklardaki rakamların basamak değerlerini belirtir.	+ Öğrenci defterindeki sayıların basamakları doğru ve anlaşılır değildir. Genellikle Onluk blokler ile örneklendirilmiştir. Hangi basamağın birler, hangisinin onlar basamağını gösterdiği anlaşılmamaktadır.	+ Modelleme kullanılmış pekiştirme adına örnekler verilmiştir.	+ Bir çalışma sayfasında, sayıların basamaklarının modelleme yapılmadan adlandırılması istenmiştir. Basamak değeri buldurulurken, çarpma işleminden yararlanılması uygun değildir.
4. 100 içinde ikişer ve beşer, 40 içinde dörder, 30 içinde üçer ileriye ve geriye doğru sayar.	+ Ödevlerde 100 içinde üçer ve dörder saymaya örnek yoktur. Üçerli 102'ye ve dörderli 100'e kadar sayarak yazmasının istenmesi, kazanımın dikkate alınmadığını göstermektedir.	+ Ödevlerde uygun örnekler ve alıştırmalarla pekiştirilmiştir.	-

5. Sayı örüntüleri oluşturur.	+	Şekil ve sayı örüntüleri verilmiş. Örüntüde en fazla iki sayı olur kuralına uymayan örnekler bulunmaktadır.	Karışık alıştırmalarda bir soruda üç örnek verilmiş, örnek uygundur.
6. 100'den küçük iki doğal sayıyı karşılaştırarak aralarındaki ilişkiyi belirtir.	+	Problemler üst düzeydir. Ayrıca anlatımda <i>yuvarlama</i> teriminin kullanımını uygun değildir.	Karşılaştırılacak sayıları modelleme olmadan cetvel üzerinde göstererek alıştırmayı yaptırmıştır.
7. 100'den küçük en çok dört doğal sayıyı büyükten küçüğe veya küçükten büyüğe doğru sıralar.	+	Sıralamalar doğru yapılmış, sembol kullanılmamıştır. Ancak çalışma defterinde sembol kullanımına rastlanılmıştır. Ayrıca dörtten fazla sayının sıralanması ile ilgili yanlış durumlar bulunmaktadır.	Dört sayıdan daha fazla sayı sıralanmıştır.
8. Sıra bildiren sayıları sözlü-yazılı olarak kullanır.	+	+	-
9. İki basamaklı doğal sayıların hangi onluğa daha yakın olduğunu belirler.	+	Sayı cetvellerinde sayıların hangi onluğa yakın olduğunu gösterilmesi istenir.	Ödevlerde cetvel üzerinden örnekler verilmiştir.
Doğal Sayılarla Toplama İşlemi Alt Öğrenme Alanı – Ödevlerle İlgili Açıklamalar			
Kazanımlar	O1	O2	O3
1. Toplamları 100'e kadar olan doğal sayıların	Ödevlerde, toplama işlemlerini hem	Toplananlar değiştiğinde	+

eldesiz toplama işlemini yapar.	sözcüklerle hem de sembollerle ifade edildiği örnekler vardır.	toplamın değişmeyeceğini kavratmaya yönelik işlemler yoktur.	
2. Eldeli toplama işlemini yapar, toplamada alınan ne anlama geldiğini modellerle açıklar.	+ Ödevlerde yeterli sayıda örnekler vardır ancak modelleme ve açıklamalar eksik kalmıştır.	+ Eldenin anlamının açıklanmasına yönelik modellemeler az sayıdadır.	+
3. İki doğal sayının toplandığı işlemde verilmeyen toplananı belirler.	+	- Yeterli sayıda örnek bulunmaktadır.	+ Bir ödev sayfasında çok fazla sayıda örnek yetersiz çözüm alanıyla verilmiştir. Ayrıca biçimsel olarak yanlış yapılandırılmış işlemler bulunmaktadır.
4. Toplamları 100'ü geçmeyen, 10 ve katı olan doğal sayıların toplamını zihinden bulur.	+	-	-
5. Toplamları 50'yi geçmeyen iki doğal sayıyı zihinden toplar.	-	-	-
6. Toplamı 100'e kadar olan iki doğal sayının toplamını tahmin eder ve tahminini işlem sonucuyla karşılaştırır.	+	-	-
7. Doğal sayılarla toplama işlemini gerektiren problemleri çözer ve kurar.	+ Toplama işlemine ilişkin yeterli sayıda problem vardır ancak problem kurma ile ilgili örnekler yoktur.	+ Toplama işlemine ilişkin yeterli sayıda problem var ancak problem kurma ile ilgili örnekler yoktur.	+ Toplama işlemine ilişkin yeterli sayıda problem vardır ancak problem kurma ile ilgili örnekler yoktur.

Doğal Sayılarla Çıkarma İşlemi Alt Öğrenme Alanı –Ödevlerle İlgili Açıklamalar			
Kazanımlar	O1	O2	O3
1. 100'den küçük ve onluk bozmayı gerektirmeyen iki doğal sayının farkını bulur.	-	+	+
		Onluk ve birliklere ayırma işleminin gerçekleştirilmesi için yeterli sayfa boşlukları yoktur.	Çalışma kâğıdında sadece bir soruda bu kazanıma ilişkin örnek verilmiştir.
2. Onluk bozmayı gerektiren iki doğal sayının farkını bulur, onluk bozmanın ne anlama geldiğini modellerle açıklar.	+	+	+
	Öğrenci defterinde yanlış gösterimler bulunmaktadır.	Kazanıma ilişkin örnekler vardır ancak modellerle açıklama kısmı yeterli değildir.	Onluk bozdurmaya yönelik çıkarma işlemlerinin modellerle açıklanması istenmemektedir.
3. 100'den küçük ve 10'un katı olan iki doğal sayının farkını zihinden bulur.	-	+	-
		Bu kazanıma ilişkin tahmini cevaplar içeren sorulara yer verilmiştir.	
4. 100'e kadar olan doğal sayılarla çıkarma işleminin sonucunu tahmin eder, tahminini işlem sonucuyla karşılaştırır.	-	+	-
		Sadece bir çalışma kâğıdında tahmini cevapları içeren sorular bulunmaktadır.	
5. Doğal sayılarla bir çıkarma işleminde verilmeyen eksileni veya çıkanı belirler.	-	+	-
		Etkinlik şeklinde az sayıda örnek bulunmaktadır.	
6. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemlerini gerektiren	+	+	-
		Kazanıma yönelik problem çözme soruları vardır ancak problem	Kazanıma yönelik problem çözme soruları vardır ancak problem kurma

problemleri çözer ve kurar.		kurma kısmıyla ilgili örnekler yer almamaktadır.	kısımla ilgili örnekler yer almamaktadır.
Kazanımlar	O1	O2	O3
1. Bütün, yarım ve çeyrek arasındaki ilişkiyi açıklar.	-	-	+ Somut nesnelere yararlanılan, kazanıma uygun alıştırmalar vardır. Ancak nesnelere katlanarak mı yoksa kesilerek mi parçalara ayrılmasının istendiği belirtilebilir. Geometrik cisimlerde yarım çeyrek kavramı verilmemelidir. Görsellerin tamamı uygun olmalıdır.

*Kazanım tablosunda (-) sembolü, o kazanıma ilişkin soru veya çalışma kâğıdı bulunmadığını, (+) sembolü ise o kazanıma ilişkin soru veya çalışma kâğıdı bulunduğunu göstermektedir.

* O1; Alt sosyo-ekonomik düzeyde bulunan birinci okulu, O2; Orta sosyo-ekonomik düzeyde yer alan ikinci okulu, O3;Üst sosyo-ekonomik düzeyde bulunan üçüncü okulu simgelemektedir.

EK 2. Kazanımlarla İlgili Ödevlerde Karşılaşılan Durumlara Örnekler

3 nolu okula ait Doğal Sayılarla Toplama İşlemi Alt Öğrenme Alanı'na yönelik bir çalışma sayfasında, iki doğal sayının toplamını buldurmaya yönelik olarak alt alta toplama işlemleri verilmiştir. Ancak işlemlerin dört tanesinde toplama çizgisi yoktur. Sorunun baskı hatasından kaynaklandığı düşünülmektedir (Şekil 1).

$\begin{array}{r} 54 \\ + 36 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 39 \\ + 29 \\ \end{array}$	$\begin{array}{r} 42 \\ + 48 \\ \end{array}$	$\begin{array}{r} 73 \\ + 19 \\ \end{array}$	$\begin{array}{r} 68 \\ + 15 \\ \end{array}$
---	--	--	--	--

Şekil 1. Baskı hatası bulunan bir ödev sayfası

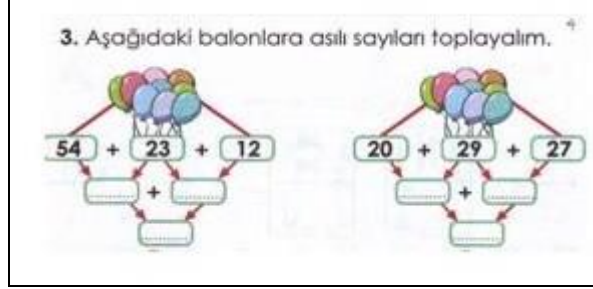
Başka bir çalışma sayfasında da “Aşağıda üç terimli olarak verilmiş toplama işlemlerini yapalım.” cümlesinde geçen üç terimli ifadesinin kullanımının öğrenciler için sorun oluşturabileceği düşünülmektedir. Yine aynı sayfada, kazanıma uygun olarak üç doğal sayının toplandığı ve eldenin iki onluk olduğu toplama işlemlerine de yer verilmiştir. Çalışma sayfasında yirmi beş tane işlem bulunmaktadır. Bu sebeple konuyu pekiştirme gücünden çok, öğrencileri işlem yapmaktan uzaklaştırıcı bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir (Şekil 2).

Aşağıdaki üç terimli olarak verilmiş toplama işlemlerini yapalım.

$\begin{array}{r} 34 \\ 27 \\ + 19 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 35 \\ 28 \\ + 20 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 36 \\ 28 \\ + 21 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 37 \\ 29 \\ + 29 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 38 \\ 23 \\ + 25 \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} 39 \\ 26 \\ + 29 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 40 \\ 27 \\ + 29 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 47 \\ 28 \\ + 19 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 48 \\ 17 \\ + 19 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 59 \\ 27 \\ + 18 \\ \hline \end{array}$

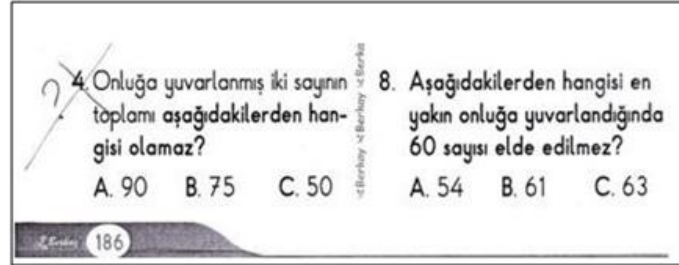
Şekil 2. İfade hatası bulunan bir ödev sayfası

Sayıların ok yönünde toplanmasının istendiği bir başka çalışma sayfasında ise yönerge eksikliği söz konusudur (Şekil 3.).

Şekil 3. Yönerge eksikliği bulunan bir ödev sayfası

“En çok üç basamaklı doğal sayıları en yakın onluğa yuvarlar.” kazanımı ise üçüncü sınıfa ait olmasına rağmen ikinci sınıflara, kazanıma yönelik çalışma yaprağı olarak verilmiştir (Şekil 4).

Şekil 4. Üst sınıfın kazanımına yönelik bir ödev sayfası

Öğrencinin öğrendiklerini ifade etmesinin istendiği öz değerlendirme becerisini olumlu yönde etkileyen bölümlere, sadece 3 nolu okula ait uzunlukları ölçme konusuyla ilgili bir çalışma sayfasında rastlanmıştır (Şekil 5). Ancak bu sayfada standart olmayan ölçme birimleri ile ilgili yanlış gösterimler mevcuttur.

Şekil 5. Görsellerde yanlışlık bulunan bir ödev sayfası